

Sterna, la revista

Núm.: 037. Març - juny/2026

Societat adherida a la

ICHN

Institució Catalana d'Història Natural
Filial de l'Institut d'Estudis Catalans

Sterna, la revista

Núm. 037. Març - juny/2026

Coordinador editorial:
Carlos Alvarez-Cros

Consell editorial: Carlos
Alvarez-Cros, Josep M. Bas
Lay, Jaume Ramot García,
Rosa Matesanz Torrent.

Convidat: Eduard Vives
Noguera

Col·laboradors: Oriol Agell
Pasola, Carlos Alvarez-
Cros, Mònica López García,
Rosa Matesanz Torrent,
Jaume Ramot García, Xavi-
er Salvador Costa, Xavier
Tomás Gimeno.

Revisió i correcció: Àngels
Ferrand Aranda.

Contacte:
grupnaturasterna@gmail.com

Les opinions i escrits dels
autors, col·laboradors i
convidats corresponen
exclusivament al seu criteri
personal i, per tant, són
responsabilitat seva.

© Les imatges són propietat
dels seus autors.

Imatge de portada: *Rutpela
maculata*, Castell-Platja
d'Aro, el 31/0525. Foto:
Carlos Alvarez-Cros.

SUMARI

- 3 EDITORIAL *Jaume Ramot García, President del Grup de Natura Sterna.*
- 4 UN CONVIDAT: *EDUARD VIVES NOGUERA*
- 7 SIGNIFICAT DE NOMS CIENTÍFICS DELS NOSTRES CERAMBÍCIDS *Carlos Alvarez-Cros.*
- 8 UN PERSONATGE: *MARIA SYBILLA MERIAN*
- 9 QUINS CERAMBÍCIDS TENIM A LA VALL *Carlos Alvarez-Cros.*
- 10 UN LLIBRE O DOS
- 11 UN WEB: *CERAMBYCIDAE OF THE WEST PALAEARCTIC REGION. UNA FRASE (O DUES). UN REFRANY (O DOS). UN PENSAMENT*
- 12 UN CAS DE L'ESTEL I L'ORDRE: *ESCARABATS LONGICORNIS Carlos Alvarez-Cros.*
- 13 UNA ACTIVITAT: *APRENEM I PINTEM ESCARABATS. UNA SOPA DE LLETRES. UNA ENDEVINALLA*
- 14 UN PARELL D'OCELLS I HUMANS, O VICEVERSA *Carlos Alvarez-Cros.*
- 16 ELS INSECTES I LA MEDICINA *Xavier Tomás Gimeno.*
- 19 SUZANNE DAVIT, IL·LUSTRADORA TAMBÉ D'ANIMALS MARINS *Oriol Agell Pasola.*
- 22 EL NOM DELS LÀNIDS *Xavier Tomás Gimeno.*
- 24 EL COIPÚ, UNA HISTÒRIA DE TRISTA OPULÈNCIA EMPORDANESA *Jaume Ramot García.*
- 26 UN ARBRE: *MORERA NEGRA Mònica López García.*
- 27 UNA RECEPTA. *XAMPANYET DE SAUC Mònica López García. UN HAIKU Carlos Alvarez-Cros.*
- 28 UNA DE FOTOGRAFIA NATURALISTA *Rosa Matesanz Torrent.*
- 29 UNA DE FOTOGRAFIES BONIQUES O CURIOSSES...
- 33 UNA IMATGE VAL MÉS QUE...
- 42 STERNA EN ACCIÓ
- 57 ESCRITS GUANYADORS DEL III CONCURS DE RELATS CURTS.
- 60 UNA DE TALENT

EDITORIAL

LES ÒLIBES HAN PARLAT: ENS DEMANEN LA RESTAURACIÓ I CONSERVACIÓ DELS MARGES

El primer dissabte del mes de maig, la nostra entitat va participar activament en la primera fira ornitològica de les terres osonenques, BIRDING TER, unes jornades lúdiques i divulgatives, adreçades al coneixement del medi natural local i sobretot als ocells de la comarca. Un acte que ens recorda el nostre Dia Mundial dels Ocells i que ens va animar a pensar en futures sinergies. De les moltes i interessants xerrades a les quals vàrem assistir, cal remarcar la que va oferir Jordi Baucells sobre l'estudi i la biologia de l'òliba. Els companys del Grup de Naturalistes d'Osona fa anys que estudien i fan seguiment d'aquesta amenaçada espècie. D'entre els molts resultats obtinguts, un concretament, em va cridar l'atenció. Gràcies al monitoratge via satèl·lit dels moviments d'aquests ocells han vist com exploten el seu hàbitat i d'on extreuen els seus recursos. No deixa de ser sorprenent, com una espècie com l'òliba ens demostra el que fa temps que anem reclamant des dels sectors conservacionistes. Els marges herbacis i arbrats dels camps són el rebost de les òlibes. Les línies que resulten dels moviments nocturns d'aquests rapinyaires dibuixen uns trapezis que, un cop encavalcats amb els mapes, delimiten a la perfecció tots els marges, pràcticament de manera mil·limètrica. En gairebé cap cas, les òlibes entraven dins de camps de conreu. Encara més, només en uns pocs casos aquesta regla no es complia. Intrigats, els investigadors anaren a visitar aquests punts tan contradictoris. La resposta va ser encara més aclaridora, eren els pocs camps en guaret que quedaven al territori.

De tornada, en la soledat que donen els viatges amb cotxe, el cap em va anar a una lectura recent de l'Institut Català d'Ornitologia. Els darrers estudis presentats pel Consell Europeu de Cens d'Ocells publicada a *Conservation Biology* i liderada pel CREA, l'Institut Català d'Ornitologia (ICO) i el Centre Tecnològic Forestal de Catalunya (CTFC), en què s'han analitzat 43 espècies d'ocells vinculades a paisatges agraris a tots els països d'Europa, s'alerta que el 77% d'aquestes espècies ha reduït la seva presència la darrera dècada. Entre les regions més afectades hi ha la península

la Ibèrica, França i Itàlia, així com diversos països d'Europa central, com ara Polònia o la República Txeca. Tot i que les causes del declivi no s'han analitzat directament en aquest treball, l'equip assenyala que podria ser una combinació de diversos factors. Per exemple, l'ús de productes químics en l'agricultura intensiva; l'abandonament rural, que fa que el bosc guanyi terreny i desplaci ocells vinculats a espais oberts; les pluges torrencials, que poden malmetre nius i ous; o l'augment de temperatura, que fa que alguns ocells tinguin dificultats per a mantenir la seva població a l'àrea Mediterrània.

En qualsevol cas, una evidència més que ens obliga a prestar molta atenció al nostre sistema de producció primària. Una agricultura més respectuosa amb el medi i la implicació del sector primari són una part vital per a la recuperació de la biodiversitat. Tanmateix, no deixa de ser esperançador que la ciència confirmi allò que podríem llegir en el sinuós vol de les òlibes.

Si en voleu saber més:

https://ornitologia.org/news/ca_ES/2026/04/24/0005/el-77-docells-agraris-ha-reduit-la-seva-presencia-a-europa-lultima-decada

Jaume Ramot García,
president del Grup de Natura Sterna.

UN CONVIDAT: EDUARD VIVES NOQUERA

Eduard Vives Noguera nasqué a Terrassa el 1949. Des de la seva infància va ser introduït en el món de l'entomologia a través del seu pare, Joan Vives Duran, eminent naturalista i carabidòleg, amb qui va publicar conjuntament nombrosos treballs sobre coleòpters ibèrics.

Posteriorment, sota el mestratge del Dr. Francesc Español, director del Museu de Zoologia de Barcelona, va aprofundir els seus coneixements en l'estudi dels coleòpters cavernícoles, sobre els quals també ha realitzat nombroses aportacions.

L'any 1976 va publicar el seu primer treball sobre *Cerambycidae*, i s'especialitzà en l'estudi d'aquesta família sota la supervisió del seu mestre en longicornis, el professor André Villiers, de l'MNHN de París, on també va col·laborar amb el Dr. Stephan von Breuning, la qual cosa li va permetre conèixer a fons la subfamília *Lamiinae* i redactar una important monografia sobre la *Revisión del género 'Iberodorcadion'* (CSIC- Madrid, 1983).

Ha publicat dotze llibres sobre coleòpters, alguns tan destacables com '*Cerambycidae*' de la *Península Ibèrica i de les Illes Balears* (1984). L'any 1988 s'incorporà al projecte Fauna Ibèrica (CSIC) des de la primera fase, sent autor del 12è. volum, corresponent a '*Coleoptera*', '*Cerambycidae*' (2000). L'any 2008 s'incorpora al projecte de "Longicornes de la Nouvelle-Calédonie".

Ha realitzat nombroses campanyes entomològiques al sud-est asiàtic, Austràlia, Nova Caledònia, Madagascar, etc., fruit de les quals ha publicat més de tres-cents treballs, molts d'ells en col·laboració amb

d'altres especialistes internacionals. En els seus cinquanta anys de tasca taxonòmica ha descrit més de cinc-cents vuitanta noves espècies paleàrtiques, asiàtiques i africanes.

Reconegut especialista en *Dorcadionini*, *Lepturinae* i *Vesperidae* de tot el món, treballa actualment en diversos projectes de monografies sobre aquests grups a nivell paleàrtic i mundial, com la *Revisión de la familia 'Vesperidae'*, també en la nova monografia *Revisión de los 'Lepturinae' asiáticos* i especialment en la preparació de *Biodiversity of Philippine 'Cerambycidae'*.

Membre de diverses societats naturalistes i entomològiques, molts dels seus treballs publicats es poden trobar a:

<https://www.researchgate.net/profile/E-Vives>

QUÈ SÓN ELS LONGICORNIS O BANYARRIQUERS

S'anomena així un grup de coleòpters que tenen el cos allargat proveït d'èlitres que guarden un parell d'ales voladores, amb antenes generalment llargues o molt llargues, les larves dels quals s'alimenten de fusta o d'altres vegetals. A Catalunya en podem trobar de corresponents a dues famílies: *Cerambycidae* i *Vesperidae*. Es tracta d'un grup molt nombrós a tot el món,

amb més de 35.000 espècies conegudes. A Catalunya se'n coneixen 193 espècies diferents, que corresponen al 60% de la fauna peninsular.

Com són

Morfològicament és un grup molt divers d'aspecte i mida, entre el 2 mm i el 18 cm de llargada. Les espècies diürnes llueixen

coloracions molt vistents metàl·liques o de colors de camuflatge, ja sia de colors aposemàtics que avisen els predadors de la seva toxicitat, ja sia per mimetitzar altres insectes perillosos, com les formigues (mirmecomòrfes) o les vespes i d'altres himenòpters (*Clytus*, *Xylotrechus*, *Plagionotus*). Al contrari, les espècies nocturnes solen ésser de colors foscos que els mimetitzen amb els troncs i branquillons on es posen.

Rosalia alpina (L.)

© Michal Hoskovec

Què mengen

El nom típic català dels longicornis de mida gran és el de banyarriquers, ja que les larves perforen les fustes d'arbres gruixuts morts o malalts com alzines, roures i pins, etc. Algunes espècies viuen en fustes d'arbres concrets, com la *Rosalia alpina* (L.) que riquer la part morta dels faigs i és un dels longicornis més emblemàtics de les nostres fagedes. D'altres longicornis viuen dins de les tiges de plantes de mida més reduïda, com *Agapanthia* Serville (*Carduus*, *Asphodelus*, *Ferula*), *Phytoecia* Dejean, (*Daucus*, *Sinapis*, *Heracleum*, *Artemisia*, *Echium*) o *Parmena* Dejean (*Helleborus*, *Euphorbia*, *Nerium*, *Lavatera*). Uns poc gèneres són rizòfags i s'alimenten de les arrels de gramínies, com *Iberodorcadion* Breuning o *Vesperus* Dejean, que rosequen les arrels de diverses plantes i realitzen la seva pupació en el terra arenós. Alguns pocs gèneres poden ocasionar plagues a cultius com l'ordi o el blat *Calamobius filum* (Rossi), a la vinya (*Vesperus*), al panís i al blat (*Iberodorcadion*). De totes maneres podem considerar la funció biològica dels banyarriquers beneficiosa perquè són considerats insectes saproxílics

descomponedors de la fusta i d'altres restes vegetals per incorporar-les novament als sols.

Com viuen

El cicle biològic dels banyarriquers és molt variat. Són insectes holometàbols amb metamorfosi completa, això vol dir que neixen d'un ou. La primera làrvula (primer estadi) s'endinsa al floema, on realitza la seva primera muda; la segona larva s'endinsa a l'albura, i la tercera larva prepara la cambra pupal al duramen, o algunes vegades sota l'escorça. La pupació dura 30 dies o més, depèn de l'alimentació de la larva. Els imagos o adults solen passar l'hivern a la cel·la pupal i surten a la primavera o a la tardor. Els banyarriquers que volen de dia solen acudir a les flors per rosegar els estams i les bases dels pètals per hidratar-se, i també s'alimenten de la saba que traspua en alguns arbres, per obtenir vitamines que els permeten madurar els ous a les femelles. La majoria d'espècies de

vol nocturn no solen menjar res i es col·loquen als branquillons per emetre les feromones que atrauen el sexe contrari. Moltes d'aquestes espècies nocturnes acostumen a ser fortament atretes de nit per les llums ultraviolades. La durada de la vida de l'imago pot ésser de pocs dies fins a algunes setmanes, i en general després de l'aparellament no viuen gaires dies.

Larva de banyarriquer en tercer estadi

© Eduard Vives

Què tenim a Catalunya

Les dues famílies de longicornis que viuen a casa nostra són Vesperidae, amb una sola subfamília, *Vesperinae*, i *Cerambycidae*, amb cinc subfamílies, *Cerambycinae*, *Lepturinae*, *Prioninae*, *Spondylidinae* i *Lamiinae*.

Els *Vesperinae* estan representats a Catalunya per un sol gènere, *Vesperus* Dejean, i dues espècies, *V. aragonicus* Baraud i *V. xatarti* Dufour. Es caracteritzen per ésser nocturns i molt fortament atrets de nit per la llum, les femelles són àpteres. Els *Cerambycinae*, al contrari, són molt nombrosos a casa nostra, tenen un centenar de gèneres diferents, que agrupen un total de gairebé dues-centes espècies diferents.

Entre les espècies més remarcables d'aquesta subfamília podem destacar *Prionus coriarius* (L.), que viu sobre troncs de roures i alzines, i vola al capvespre. El seu parent *Ergates faber* (L.) és diürn i viu sobre diferents pins morts o malats. *Cerambyx cerdo* (L.), gros banyarriquer (25-62 mm), que també viu als roures i alzines i en d'altres arbres caducifolis, vola al capvespre. *Purpuricenus budensis* (Goeze), de color vermell i amb l'apex negre, vola a ple sol i acudeix a les flors de les umbel·líferes. *Stenopterus rufus* (L.), petit i aplanat, té els èlitres escurçats i va a les flors on troba parella i aliment. *Rosalia alpina* (L.) llueix colors vistents vellutats de blau cel i negre. *Clytus rhamni* (Germar) és petit, cilíndric, de color negre amb ratlles grogues que recorden les vespes. *Stictoleptura cordigera* (Fuesslins), vistós longicorni vermell amb una taca negra en

forma de cor a la meitat posterior del cos, sovintea les flors de les umbel·líferes i dels esbarzers per aparellar-se. *Parmena meregallii* Sama, endemisme català, de mida petita (3-6 mm), nocturn, viu a l'interior de plantes tòxiques com *Euphorbia* (lleterassa) i també a *Helleborus* (marxívol), on les larves mengen la medul·la i donen toxicitat als imagos. *Agapanthia asphodeli* (Latreille) és de color verd vellutat i amb llargues banyes anellades de groc. Les larves s'alimenten de la medul·la de *Carduus* (cardots), *Thapsia* o d'*Asphodelus* gruixuts. *Phytoecia caerulea* (Scopoli) és una petita espècie cilíndrica (9-15 mm), de color verd metàl·lic brillant i amb les potes color taronja.

Protecció

Totes aquestes espècies estan protegides per la legislació catalana, i per tant no es poden capturar però sí que es poden fotografiar i enviar les fotos als llocs web on es poden classificar i arxivar. Cal tenir en compte que molts d'ells al visitar les flors es comporten com grans pol·linitzadors.

La llista completa de les espècies de banyarriquers catalans la podeu trobar a l'enllaç:

https://www.researchgate.net/publication/337317565_206-Els_Cerambycidae_de_Catalunya-2005

Eduard Vives Noguera

SIGNIFICAT DE NOMS CIENTÍFICS DELS NOSTRES CERAMBÍCIDS

Els cerambícids presents a la nostra vall, tenen uns noms científics que ofereixen un conjunt molt ric de significats curiosos. De fet, el nom de la família al·ludeix a un personatge de la mitologia grega: Cerambe o Terambe. Era un pastor de Tessàlia que pasturava el seu ramat a les muntanyes, on cantava acompanyant-se d'una lira. Va fer alguns comentaris que enutjaren les nimfes i aquestes el convertiren en un escarbat amb ales i unes llargues antenes en forma de lira, condemnat a alimentar-se de fusta.

Cerambyx cerdo és un dels integrants més grans de la família. El nom del gènere *Cerambyx* ja apareix en textos clàssics grecs (molt abans dels temps d'Astèrix) per descriure escarabats amb "banyes", és a dir, antenes molt llargues. L'epítet *cerdo* també prové del grec *keras* (banya). El resultat és gairebé redundant: "l'escarbat de les grans banyes amb banyes", una mena d'insistència descriptiva que reflecteix l'impacte visual d'aquest insecte.

I parlant del gènere *Cerambyx*, hi ha una espècie molt semblant a *C. cerdo* amb un nom que amaga una curiositat. Es tracta de *C. welensii*, que com es pot intuir el nom està dedicat a Welens. I així és, el 1846, Heinrich Carl Küster li va dedicar. Però, qui era el tal Welens? La identitat d'aquest personatge no està clarament documentada a la literatura científica moderna. No apareix com una figura reconeguda (ni gran naturalista ni col·leccionista famós), cosa que suggereix que probablement va ser un col·laborador local, un recol·lector d'exemplars o algú de l'entorn personal/professional de Küster. Això era molt habitual al segle XIX, molts noms es dedicaven a persones que avui han quedat pràcticament invisibles als registres històrics.

Un nom descriptiu de la biologia del portador és *Ergates faber*. Prové d'una combinació de termes grecs i llatins que en descriuen el comportament. *Ergates* en grec significa 'treballador' o 'obrer'. *Faber* en llatí significa 'fuster', 'artesà'. Tot plegat, seria el 'treballador fuster'. Aquesta denominació és molt apropiada, ja que les larves d'aquest

insecte excaven galeries a la fusta de coníferes mortes o debilitades, actuant literalment com a artesans que treballen la fusta.

Un cas interessant de relació amb plantes concretes és *Agapanthia cardui* i *A. asphodeli*, espècies força comunes en zones obertes. El nom genèric deriva dels termes grecs *agapao*, 'estimar' i *anthos*, 'flors'. Els epítets *cardui* i *asphodeli* signifiquen literalment 'del card' i 'de l'asfòdel', respectivament, indicant les preferències per aquestes plantes. Els noms ens diuen on buscar l'insecte.

Cerambyx welensii

© Carlos Álvarez-Cros

Del gènere *Agapanthia* també tenim una espècie amb un nom específic descriptiu del seu aspecte, *A. villosoviridescens*, que fa referència a la 'vellositat verdosa' que presenten aquests bonics escarabats.

Un altre exemple amb significat cromàtic és *Chlorophorus trifasciatus*. Així, *chloro* significa 'verd' i *phorus* vol dir 'portador', mentre que *trifasciatus* al·ludeix a les tres bandes negres sobre fons groc verdós que caracteritza la coloració de l'espècie.

També molt descriptiu és *Stictoleptura cordigera*, que es pot observar en flors durant la primavera i l'estiu. *Stictoleptura* està format pels termes grecs *styptikos* que es podria interpretar com 'tacat', *leptos*, 'prim' i *oura* 'cua'. *Cordigera* significa 'que porta un cor', en referència a una taca en forma de cor visible en els èlitres d'alguns individus. És un cas clar on el nom captura un detall visual concret i sorprenent: 'el de la cua prima amb una taca en forma de cor'.

Stenopterus rufus combina arrels gregues i llatines que descriuen l'aparença física d'aquest escarabat longicorni. *Stenopterus* prové del grec *stenos* que significa 'estret', i *pteron* que significa 'ala'. Fa referència a la forma estreta i estilitzada dels seus èlitres. *Rufus* és un terme llatí, que significa 'vermellós' o 'ros', fent al·lusió al color groc

castany o vermellós de la major part dels seus èlitres. En conjunt, el nom científic es pot interpretar com 'el d'ales estretes vermelloses'.

Per fi, un cas curiós és *Paracorymbia stragulata*. *Paracorymbia* significa, literalment, 'similar a *Corymbia*' que és un altre gènere d'escarabats cerambícids. *Stragulata* prové del llatí *stragulatus*, que significa 'cobert', 'vestit'. O sigui que estarem parlant del que 'va vestit com els *Corymbia*'.

En conjunt, veiem com la nomenclatura científica pot ser alhora pràctica i evocadora. Els noms ens parlen de colors, formes, plantes hoste, geografies i fins i tot petites metàfores visuals. Entendre aquests significats no només facilita la identificació, sinó que també connecta l'observador amb la història i la riquesa natural del territori.

Carlos Alvarez-Cros

UN PERSONATGE

MARIA SIBYLLA MERIAN (1647–1717)

Va ser una naturalista i il·lustradora científica alemanya considerada una de les pioneres de l'entomologia moderna. En una època en què molts creien que els insectes sorgien per generació espontània, Merian va demostrar amb observació directa que patien processos de metamorfosi complets. Des de jove va mostrar un gran talent per al dibuix i una fascinació especial per les erugues, que criava i estudiava per documentar-ne el cicle vital.

La seva obra més famosa, *Metamorphosis insectorum Surinamensium* (1705), és fruit d'un viatge extraordinari a Surinam, a Sud-amèrica, que va emprendre amb la seva filla. Allà va observar i pintar insectes tropicals en el seu entorn natural, representant-los juntament amb les plantes de què s'alimentaven. Aquest enfocament ecològic era innovador per al seu temps.

Les seves làmines combinen rigor científic i gran qualitat artística, i van influir profundament en la il·lustració naturalista posterior. Merian no només va ampliar el

coneixement sobre els insectes, sinó que també va obrir camí a les dones en la ciència, demostrant que la curiositat i la perseverança podien superar les barreres socials del seu segle.

QUINS CERAMBÍCIDS TENIM A LA VALL

Primer de tot cal aclarir que la prospecció a la Vall d'aquest grup d'escarabats ha estat molt limitada. Sí que s'ha fet una certa recerca a les flors on les espècies més petites acudeixen a alimentar-se i a aparellar-se. També s'han recollit les observacions casuais d'espècies més grans, i s'ha fet una cerca bibliogràfica. Entre unes coses i les altres, a la Vall tenim recollides unes 38 espècies, 25 de les quals amb imatge i que podeu trobar en aquest enllaç:

<https://ocellsvallridaura.cat/ALTRES%20INVERTEBRATS%20TERRESTRES%20-V5.pdf>.

Aquestes xifres poden semblar ridícules si tenim en compte les 200 espècies autòctones de Catalunya recollides en una llista del 2021 de la Institució Catalana d'Història Natural (ICHN), per Antoni Serra. En tot cas, s'ha de tenir en compte que moltes espècies tenen requeriments molt específics que no troben a casa nostra i, per tant, no hi són presents. Amb tot, segur que una

© Carlos Alvarez-Cros

Pseudovadonia livida - 23/05/26

recerca més intensa i amb tècniques adequades, per exemple amb trampes de llum UV (que atrau un bon nombre d'espècies d'hàbits nocturns), segur que incrementaria el nostre catàleg. Espero que això engresqui algú i s'animi a buscar cerambícids a la vall del Ridaura per aportar-li més coneixença i valor.

Carlos Alvarez-Cros

PUBLICITAT

MEL VALL DEL RIDAURA

Mel de flors, crua, natural i de proximitat, produïda a la vall del Ridaura

https://www.facebook.com/p/Mel-Vall-del-Ridaura-100054502823012/?locale=ca_ES

La trobareu a Can Rusques, c/Calvari, 1. Castell d'Aro.
Josep Ma Bas (626569371)
melvallridaura@gmail.com

També a l'Agrobotiga Can Juanals i a la fleca La Formentera.

UN LLIBRE O DOS

ATLAS FOTOGRÁFICO DE LOS CERAMBÍCIDOS ÍBERO-BALEARES

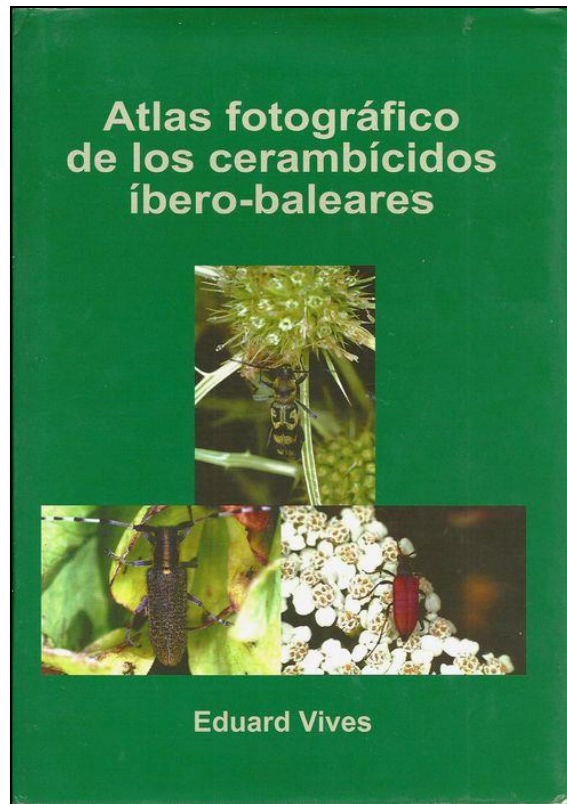
Autor: Eduard Vives Noguera

Edita: Argania Editorial

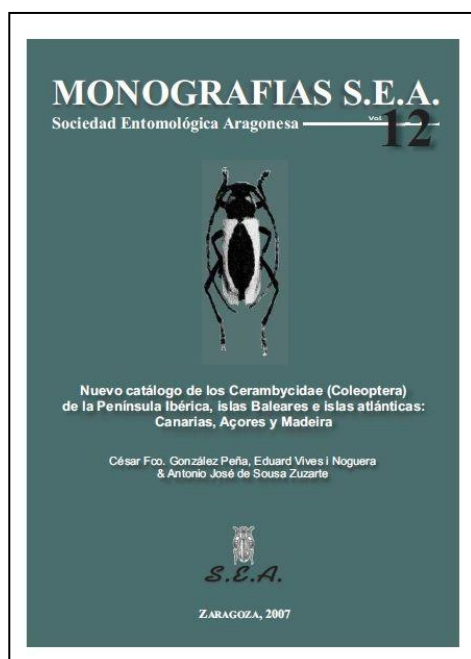
Any: 2001.

Pàgines: 288

Després d'una breu introducció a aquesta família de coleòpters, també anomenats escarabats longicornis, l'atles revisa una per una les 261 espècies citades fins a la data de publicació a la Península Ibèrica i Balears. Cada espècie es presenta en una fitxa que inclou informació completa sobre l'espècie, incloses fotografies de l'insecte adult naturalitzat, fotografies més petites que il·lustren la variabilitat intraespecífica i el dimorfisme sexual, icones representatives de l'hàbitat, mapes de distribució i gràfics que mostren els períodes d'activitat dels adults. El text comprèn característiques morfològiques, biologia, distribució i bibliografia específica. Totes les fotografies han estat realitzades amb individus de la col·lecció de l'autor.

NUEVO CATÁLOGO DE LOS CERAMBYCIDAE (COLEOPTERA) DE LA PENÍNSULA IBÉRICA, ISLAS BALEARES E ISLAS ATLÁNTICAS: CANARIAS, AÇORES Y MADEIRA

Autors: César Fco. González Peña, Eduard Vives i Noguera & Antonio José de Sousa Zuzarte

Edita: Sociedad Entomológica Aragonesa (S.E.A.).

Any: 2007.

Pàgines: 214

Es realitza una posada al dia del Catàleg dels Cerambycidae íbero-balears i dels arxipèlags atlàntics: Canàries, Açores i Madeira, basada en l'anàlisi de més de 19.800 registres, procedents de la bibliografia consultada i de les col·leccions institucionals i particulars estudiades, prenent com a referència l'Atlas fotográfico de los cerambícidos íbero-balears.

Es pot trobar als enllaços:

<https://www.researchgate.net/publication/286935331>
http://sea-entomologia.org/PDF/MSEA12_ERRATUM.pdf

UN WEB

CERAMBYCIDAE OF THE WEST PALAEARCTIC REGION

<https://www.cerambyx.uochb.cz/index.php>

Cerambycidae
Longhorn beetles (Cerambycidae, Coleoptera) of the West Palearctic region, neighboring territories and countries of the former Soviet Union
presented by Michal Hoskovec, David Navrátil, Petr Jelinek and Martin Rejzek

[Inicio](#) [Distribució](#) [Vegetació](#) [Prímsies](#) [Parasitisme](#) [Ergonomia](#) [Sòlides](#) [Leguminoses](#) [Dorcadioninae](#) [Cerambycinae](#) [Lamiinae](#) [plantas hostes](#) [localitats](#) [tallages](#) [contactes](#) [col·laboració](#)

- enciclopèdia actualitzada regularment que conté informació sobre 1308 tàxons (12 de febrer de 2026) d'escarabats longicornis del Paleàrtic Occidental, territoris veïns i l'antiga Unió Soviètica
- El lloc web, completament reconfigurat i renovat durant la primavera del 2016, està en línia continuament des del setembre del 1997 a la mateixa URL
- informació i fotos presentades: fonts pròpies i entomòlegs/fotògrafs col·laboradors
- detalls sobre biologia, taxonomia, plantes hostes i hàbitats d'espècies seleccionades
- accés directe a fonts bibliogràfiques seleccionades (biblioteca interna de PDF)

Notícies

Tàxons afegits

- *Ctenodytes (Obliquectes) gracilis* Jakovlev, 1900 [12.II.2026]
- *Clytus (Clytus) rediensis* Fc, 1904 [9.II.2026]
- *Xenodendrus andreae* Villers, 1956 [8.II.2026]
- *Apameyna scortecei* Breuning, 1958 [7.II.2026]
- *Dorcadion (Acadodora) savorovi* Jakovlev, 1908 [3.II.2026]
- *Tibocerus andreae* Breuning, 1962 [2.II.2026]
- *Sylvarius albivittatus* Breuning, 1948 [25.I.2026]
- *Dorcadion (Altidorcadion) toense* Hlavinková, 1958 [25.I.2026]
- *Dorcadion (Acadodora) talysargutsum* Zaslavsky, 1998 [24.I.2026]
- *Stenocorus (Stenocorus) minutus* Gyllen, 1841 [23.I.2026]

... [CLIQUEU](#) per a més informació dels darrers mesos

Principals canvis taxonòmics, informació general

- *Cerambycidae* de *Tribolia* i *Esolobius* (llista de comprovació) [7.II.2026]
- *Leptus (Leptus) lineal* Villiers, 1956, 2009 és una espècie vàlida [2.I.2026]
- *Purpuratus rubicollis* Fc, 1905 = *Purpuratus wachneri* rebeccae Fc, 1900 [30.XI.2025]
- *Purpuratus natus* Semenov, 1907 = *Purpuratus wachneri* rebeccae Fc, 1900 [30.XI.2025]

Observacions afegides sobre bionomia, etapes de desenvolupament i hàbitat

- *Contarinia (Contarinia) areolaris* Fc, 1951 [2.III.2026]
- *Clytus (Clytus) relictus* Jacquet, 2022 [14.VII.2024]

Imatges i textos afegits/modificats en els següents tàxons

- *Altimus benedictus* Gyllen, 1841 [2.II.2026]
- *Cortodera benedictus* (Félicien, 1787) [23.II.2026]
- *Eurocraspedus (Eurocraspedus) septentrionalis* (C. Thomson, 1866) [7.II.2026]
- *Enicospila samuelis* Breuning, 1958 [7.II.2026]
- *Ctenosoma angustifrons* (Mulsant, 1845) [2.II.2026]
- *Ctenosoma angustifrons* (Mulsant, 1845) [2.II.2026]

Aquest web ve a ser una enciclopèdia digital molt completa dedicada als escarabats longicornis (família *Cerambycidae*) del Paleàrtic occidental. Ofereix una gran quantitat d'informació ordenada per subfamílies, gèneres i espècies, amb fitxes detallades que inclouen fotografies espectaculars, dades taxonòmiques, distribució geogràfica, biologia i plantes hostes. També posa a disposició bibliografia científica i enllaços a altres recursos entomològics. El seu disseny és senzill però funcional, pensat per

facilitar la consulta ràpida. És una eina molt valuosa tant per a aficionats com per a estudiants i investigadors, especialment útil per a identificar espècies europees i ibèriques i aprofundir en el seu coneixement.

UNA FRASE (O DUES)

La idea dels escarabats (beetles) em va venir al cap. Vaig decidir lletrejar-ho (Beatles) perquè es veiés com música beat. No més una broma —John Lennon—.

Si Déu és autor de totes les criatures, cal reconèixer que sent un extraordinari afecte pels escarabats. —John Burdon Sanderson Haldane—.

UN REFRANY (O DOS)

En temps de diluvi, els escarabats neden.

L'escarabat a son fill li diu perla.

UN PENSAMENT

Els insectes són els narradors silenciosos del món natural, narrant històries de supervivència, adaptació i coexistència. —Mary Jane West-Eberhard—

Pàgina 11 / 60

UN CAS DE L'ESTEL I L'ORIOL: ESCARABATS LONGICORNIS

És un diumenge de primavera i l'avi ha proposat anar a caminar pel camí del bosc de ribera. L'Estel i l'Oriol hi van encantats. Després de tants dies de pluja, el sol escalfa suau i tot fa olor d'herba fresca. Els ocells canten i el rierol baixa ple.

—Mireu quantes flors! —diu l'Estel, acostant-se per tocar-ne una. —Ostres! Mireu quins escarabats!

L'avi i l'Oriol s'hi atansen i observen una munió d'insectes sobre les inflorescències d'una pastanaga borda.

—Ah, mira. —somriu l'avi—. Són escarabats cerambícids.

—Ceram... què? —pregunta l'Oriol.

—Cerambícids. També se'ls anomena escarabats longicornis. Són una família d'escarabats que es reconeixen sobretot per aquestes antenes tan llargues que fan servir per detectar olors, trobar parella i orientar-se. N'hi ha de petits, com aquests i de molt grans.

—Piquen?

—No, són totalment inofensius.

—I què mengen?

—La majoria d'espècies, quan són larves, estat que pot durar mesos o anys, mengen fusta.

—O sigui que es mengen els arbres? —fa l'Estel, una mica espantada.

—Més aviat ajuden a reciclar-los. Gràcies a ells, la fusta es descompon i els nutrients tornen al sòl. Són una peça important del funcionament del bosc.

L'Oriol observa uns foradets al tronc d'un arbre caigut.

—Aquests són els seus forats?

—Diria que sí, que són les sortides dels adults quan ja estan preparats per volar.

—I els adults, també mengen fusta?

—Depèn de l'espècie. En general, els

© Carlos Álvarez-Cros - 04/06/25

adults mengen poc. Alguns una mica de saba o altres sucus vegetals. Com veiem aquí, molts s'alimenten de nèctar i/o pol·len de les flors. I mentre s'alimenten també les pol·linitzen.

—Així són beneficiosos, no? —diu l'Estel.

—Beneficiosos per a qui? Per a nosaltres...? Tots els organismes tenen el seu paper en la natura. Tots són importants i els hem de respectar encara que no entenguem gaire la seva vida.

Els nens queden pensatius, mirant els escarabats i rumiant el que acaba de dir l'avi. L'Estel trenca el silenci.

—Doncs m'agrada pensar que, mentre nosaltres passegem, ells fan la seva feina.

—I nosaltres —afegeix l'avi,— aprenem a mirar i respectar.

I reprenen el camí, més a poc a poc, com si el bosc, de cop, parlés una mica més fort.

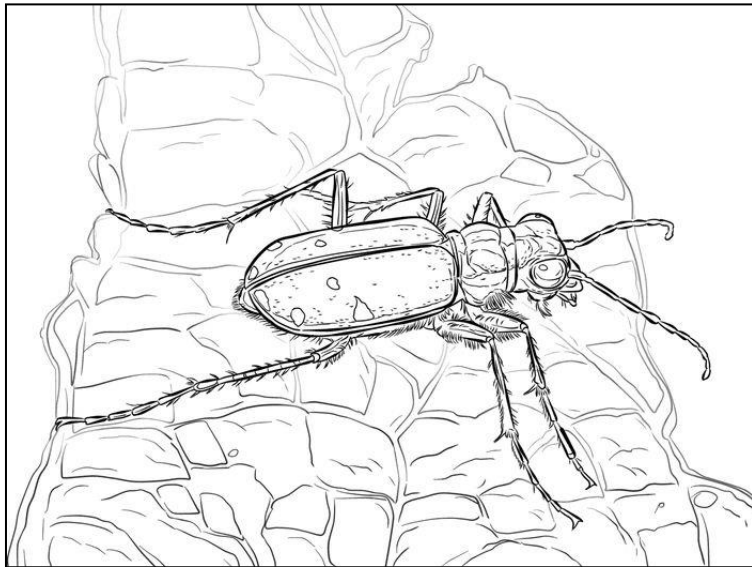
Carlos Álvarez-Cros

UNA ACTIVITAT: APRENEM I PINTEM ESCARABATS CERAMBI- CIDS

Els escarabats cerambícid són uns insectes molt curiosos, també coneguts com a escarabats longicornis perquè tenen antenes molt llargues, de vegades més llargues que el seu propi cos. N'hi ha de moltes mides i colors: alguns són marrons o negres, però d'altres poden ser verds, vermells, grocs o amb taques brillants.

Viuen sobretot als boscos, jardins i parcs, on els arbres són casa seva. Quan són petits, en forma de larva, viuen dins la fusta i s'alimenten del tronc o de branques mortes. Això ajuda la natura, perquè reciclen la fusta vella i la converteixen en nutrients per al sòl.

Quan creixen i es fan adults, surten a l'exterior i sovint visiten flors o s'amaguen a

l'escorça dels arbres. Són animals tranquils i no solen fer mal a les persones. Observar-los és una manera divertida d'aprendre com funciona la natura i descobrir petits tresors del món dels insectes.

En aquest enllaç: <https://creazilla.com/editor/sandbox/edit> podeu pintar fàcilment el dibuix des del mateix ordinador.

UNA SOPA DE LLETRES

E	I	A	R	F	E	F	U	L	E	X	T	A	R
G	R	I	L	U	F	A	D	A	I	A	R	E	U
R	U	O	V	S	I	L	I	M	J	O	I	D	A
I	R	L	E	T	A	B	A	R	A	C	S	E	P
R	A	V	R	A	L	R	N	I	T	S	E	I	R
O	C	E	O	M	I	F	E	R	E	O	T	X	A
N	R	A	S	E	B	I	T	T	I	B	C	E	N
Z	E	C	O	C	I	R	N	Y	U	A	E	J	O
O	T	I	A	L	O	E	A	U	R	F	S	E	V
I	A	S	E	N	I	R	E	N	A	U	N	E	A
C	N	E	C	R	F	N	C	D	C	R	I	O	B
D	R	E	T	R	L	E	D	A	R	A	S	U	L
E	I	U	I	E	N	C	I	A	G	E	G	A	S
R	N	Q	U	E	N	T	I	R	O	L	O	C	A

Busqueu les següents paraules:

Escarabat	Antena
Tronc	Branca
Fusta	Larva
Escorça	Insecte
Flor	Acolorit
Bosc	Nutrient

UNA ENDEVINALLA

Va vestit com un senyor,
porta botes
i no fa remor.

UN PARELL D'OCELLS I HUMANS, O VICEVERSA

UNA DE REFRANYS

Sempre m'han agradat els refranys i, si hi surten ocells, encara més. N'hi ha moltíssims. Uns estan carregats d'innocència, altres d'acidesa o doble intenció, però tots de veritat i saviesa. Encetaré aquest petit recull amb els més innocus, els que no necessiten cap interpretació més enllà de l'evident:

"L'ocell que no és aquí per Sant Martí, ha quedat pel camí."

"Quan l'ocell s'espolla i la perd la terreta, el dia següent la font espurneja."

"Orenell terror? Pedra o aigua ve"

"Les orenetes porten sort, i qui les empaita és bord."

"Any d'ocells, any de tropells."

"Les ventades d'octubre els ocells duen, o se'ls enduen, perquè, acabades les figues, guatlles fugides."

"Les figues, per ser bones, han de tenir tres puntets: clivellades, secallones i picades d'ocellets."

En segueixen un parell de masclistes (agafeu-vos-els amb humor, si us plau):

"Oca, dona i cabra, mala cosa si és magra."

"Quatre coses hi ha que fan el món més bell: la dona, la flor, l'aigua i l'ocell."

Amb aquests, comencem a posar-nos seriosos:

"Caralluts al ram, cadeneres passen."

"L'home neix per treballar i l'aucell per a volar."

"Amb el cantar es coneix l'ocell i amb el parlar el cervell."

"Les flors i els ocells fugen dels vells."

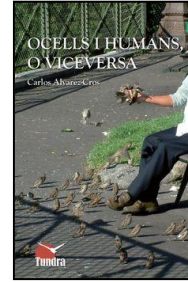
"Del mal que fan els llops, se n'alegren els corbs."

"El corb diu negra a la garsa".

Jo diria que aquests que venen ara es podrien haver emprat durant la campanya de les darreres eleccions al Parlament català:

"Ocell que es cria a l'aigua, a l'aigua piula."

"Cada poble la seva llengua, cada ocell la seva cançó."

"Que visqui la llibertat!, crida aquell que, a casa seva, manté un ocell engabiats."

Val la pena recollir aquesta saviesa perquè és un gènere a extingir si no està ja extingit. Ja no es creen refranys nous. Potser els temps no ho permeten. No crec que, "brunyols" nous com els següents, poguessin arrelar:

"El mòbil i l'amor, un any i a l'abocador."

"Mal vent el que ens ve de ponent."

"Diu el brau al burro: treballa ruc, que jo sóc la *fiesta nacional* i tu un pobre animal."

"El burro lligat, somnia llibertat."

"Quan el polític promet, la mà a la cartera i el cul estret."

Carlos Alvarez-Cros
05/10/15

ULLS DE POLL

El que anomenem ull de poll és una lesió dels dits dels peus, provocada per una pressió o un fregadís continuats. El cos respon acumulant successives capes de pell que formen una durícia rodona que recorda la forma de l'ull d'un poll i d'aquí el seu nom. Quan pressiona algun nervi, provoca forts dolors. Per això, l'expressió "ser un ull de poll" vol dir ser insuportable. "Trepitjar un ull de poll" es pot fer servir tant en sentit literal com figurat i "tenir un ull de poll al cervell" és un oxímoron, que vol dir no estar bé del cap.

També diem ull de poll a un clot al ventre del suro. I, quan es feien les sabates a mà, un ull de poll era una petita peça de sola que el sabater afegia a la forma per emmotllar bé la sabata al peu del client. Un ull de poll també pot ser el nus mariner anomenat pinya de rosa (quin nom més bonic!).

Però, meravelles del llenguatge, el poll, de què és? I què passa quan es torna adult? Si el poll es transforma en gall, estarem parlant d'una malaltia, també anomenada repiló, provocada per un fong (*Spilocaea oleagina*), que fa aparèixer taques rodones i negres a les fulles de les oliveres.

Si parlem d'ulls de perdiu la cosa es complica. Pot ser el lligat d'un teixit que produeix petits efectes de relleu alternant

sortints i entrants. També porten aquest nom tres plantes diferents, una de flors vermelles amb el centre de color fosc (*Adonis aestivalis*), una altra (*Senecio elegans*), amb flors semblants a les margarides, amb el botó groc envoltat d'una corona vermellosa o purpúria i una tercera (*Myosotis scorpioides*), de flors blanques o

blaves. L'ull de perdiu també designa un bolet comestible: l'anomenat cama de perdiu (*Chroogomphus rutilus*). La grava de 4 a 10 mil·límetres, també s'anomena així. L'ull de perdigot és una nuvolada que cobreix la lluna però deixa algun espai per on es pot veure la seva llum.

Alguns plurals tenen significats especials. Així, els "ulls d'àguila" designen una vista aguda i penetrant. Per fi, la locució "ulls de mussol" es fa servir per qualificar una mirada inexpressiva. Quina bestiesa!

Carlos Alvarez-Cros
16/12/15

Nota: Aquests són escrits inèdits, que no arribaren a formar part del llibre *Ocells i humans, o viceversa*. Com els de l'esmentada obra, cadascun està compost per 365 paraules, ni una més ni una menys, comptades amb el comptador del processador de textos Word de Microsoft.

ELS INSECTES I LA MEDICINA

Quan parlem dels insectes i la medicina immediatament ens venen al cap les doloroses picades dels tàbacs i les vespes o les malalties que es poden agafar transmeses pels molestos mosquits, tal com ens passa al parlar d'aranyes i escorpins. Però a més de les malalties que ens poden encomanar o altres problemes de salut, hi ha un ventall d'al·lusions als insectes que tractarem de descobrir.

Probablement la primera associació entre els insectes i l'àmbit mèdic ve del segle XVI, associació que devem a Ambroise Paré, metge francès que va encunyar el terme *pouls formicant* (pols formicant) per fer referència al pols feble, freqüent, que produeix una sensació similar a la d'una formiga en passejar-se damunt la pell i que es pot donar en qualsevol òrgan del cos i pot ser un símptoma de malaltia.

En les patologies relacionades amb aquest grup d'artròpodes, igual que amb les dels aràcnids, hi ha una sèrie de fòbies, com l'entomofòbia, o por irracional als insectes en general, i d'altres més específiques,

com l'apifòbia, o por a les abelles, o amb noms tan impronunciables com la

katsaridafòbia, o pànic a les paneroles, també coneguda com a blatofòbia. En ser considerats trastorns de l'ansietat es classifiquen com a malalties mentals. Existeix una malaltia neurodegenerativa que té el signe del pregadeu (*Mantis religiosa*), que consisteix a tocar-se repetidament i de manera compulsiva la barbeta amb el dors de la mà flexionada.

En el llenguatge popular hi ha algunes expressions relacionades amb els insectes, com per exemple els ulls de puça, quan aquests són molt petits. Tenir grills o una olla de grills vol dir tenir sibilàncies, que són els sons o xiulets per constricció bronquial que poden arribar a tancar el murmur respiratori. El corc, corcó o corcar tenen a veure amb la càries d'una dent o d'un os, i són paraules que també poden referir-se a un mal de queixal intens i persistent o bé a un atac de reuma, per exemple. O la marieta, que és la forma despectiva, ja en recessió, d'anomenar l'home homosexual, tot i que des de 1990 l'Organització Mundial de la Salut va eliminar l'homosexualitat de la llista de malalties mentals, i que en l'actualitat és considerada una variació natural de la sexualitat humana.

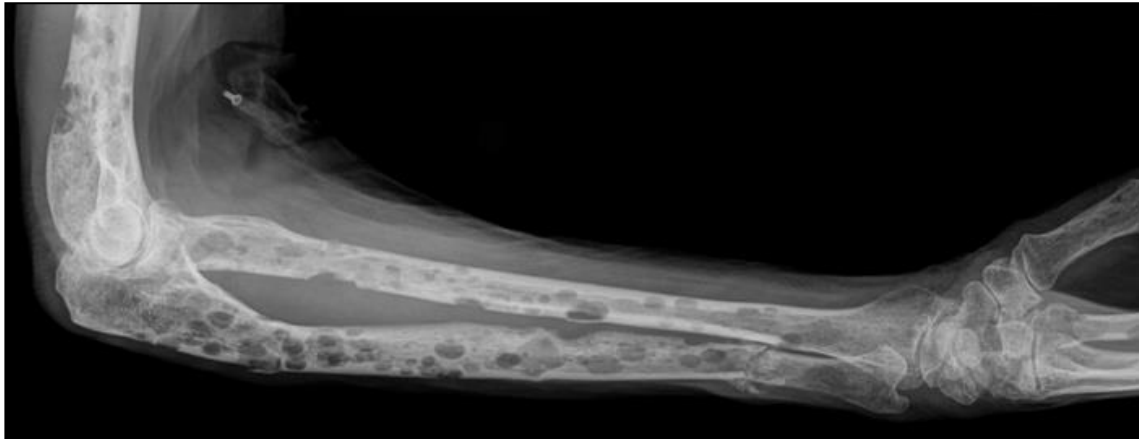
Existeix un instrument quirúrgic que es diu mosquit, una pinça hemostàtica amb les puntes molt fines que si t'agafa un dit pot recordar-te la picada ferotge del mosquit. També se'n diu memòria de mosquit al fet de tenir-ne poca. I parlant d'insectes dípters hi ha l'expressió caure com a mosques quan una gran epidèmia causa una gran mortaldat. Mosques també és el nom donat als dolors del començament del part, perquè recorden les picades de mosca. I les mosques volants o escotomes mòbils són els punts o taques que es veuen desplaçant-se al cos vitri per damunt de la retina, que és una experiència molt comuna.

L'àntrax és una infecció cutània que produeix un seguit de furúncols, especialment a l'aixella, que per analogia es coneixen com a vesper. El signe de la cintura de vespa té a veure amb l'aspecte radiogràfic de les vèrtebres cervicals fusionades, en visió lateral, degut a la síndrome de Klippel-Feil, on el diàmetre del

centre de la regió fusionada és més prim que els extrems, tal com passa a la cintura de les vespes. En una radiografia en projecció axial de genoll, la forma que adopta la ròtula lateralitzada i rotada i amb la cama en extensió s'assembla als ulls d'una llagosta mirant cap als costats, l'anomenat signe dels ulls de llagosta. El signe de la libèl·lula és una troballa radiològica en ressonàncies magnètiques (RM) cerebrals que mostra atrofia del cerebel en casos d'hipoplàsia

deformada adoptant una forma que en la cistografia recorda la cel·la d'una bresca

Una complicació rara però greu, associada a la diàlisi, és l'esclerosi peritoneal encapsulant, anomenada capoll abdominal, en què la membrana embolcalla les nanses del budell prim que les obstrueix, adoptant una forma que recorda un capoll. També hi ha les anomenades erugues, com les cèl·lules i cossos d'eruga en exàmens histològics, o la dermatitis d'eruga produïda

Patró arnat.

Font: Wikipedia

pontocerebel·losa, on el vermis o part mitjana de forma allargada representa el cos i els hemisferis cerebel·losos les ales de la libèl·lula.

Un dels signes radiològics més emprats i coneguts és l'anomenada bresca d'abelles. És una imatge que recorda les cel·les de cera que fan les abelles i que defineix diferents tipus de lesions que es poden produir principalment als pulmons. A les radiografies i tomografies computades (TC) es veuen múltiples petites cavitats o espais envoltats per parets primes, que s'acostumen a donar en processos fibrosants o cicatrizzants. Aquest signe pot trobar-se a la fibrosi pulmonar idiopàtica o en malalties pulmonars intersticials, pneumonitis per hipersensibilitat crònica, sarcoïdosi, alveolitis fibrosant, esclerodèrmia, granuloma eosinofílic o bronquiectàsia quística, per anomenar-ne algunes de les més comunes. Aquesta imatge, o semblant, també la podem trobar en l'adamantinoma, tumor ossi maligne que apareix a la diàfisi dels ossos llargs, en el cistoadenoma serós pancreàtic, amb múltiples petits quists benignes, en el quist hidatídic multivesicular o en la fístula colovesical, on la bufeta urinària queda

pel contacte amb la pell de certes espècies urticants. I el signe de l'eruga, que és una troballa en l'estudi radiològic abdominal del lactant que indica una estenosi hipertròfica del pílor i que, com podeu suposar, té una forma que recorda una eruga.

Les arnes també apareixen com un del tres patrons radiològics de destrucció òssia, el patró arnat, també dit menjat o devorat per una arna. Es caracteritza per múltiples àrees lítiques de mida petita a moderada, amb vores poc definides i de distribució difusa que sovint conflueixen entre si, recordant una tela rosegada per arnes. Aquest patró és un signe radiogràfic d'alta agressivitat i suggereix una destrucció ràpida del teixit ossi. També hi ha l'alopecia arnada que és un signe de sífilis secundària, així anomenada per l'aspecte del cuir cabellut amb clapes sense pel.

I finalment parlarem de la papallona, l'insecte més freqüent i amb més formes i més variades en la medicina humana. Aquesta es pot trobar tant en conceptes anatòmics com patològics o de qualsevol especialitat de la medicina, bé com a papallona o com a ales de papallona, cosa que, com es pot intuir, té molt a veure amb la seva forma. Cal assenyalar que ni la

papil·la ni el papil·loma tenen res a veure etimològicament amb aquest vistós insecte, tot i la semblança de les paraules.

En anatomia trobem que la glàndula tiroide és com una papallona, igual que l'aparença del cerebel vist des de la part superior, sent la forma natural d'aquests dos òrgans. El mateix passa amb les quatre ales, majors i menors, de l'os esfenoide del crani, o amb la forma en el pla axial de la substància grisa de la medul·la espinal en condicions normals amb les astes anteriors i posteriors que formarien les ales, també anomenada

alteració o malformació cerebral.

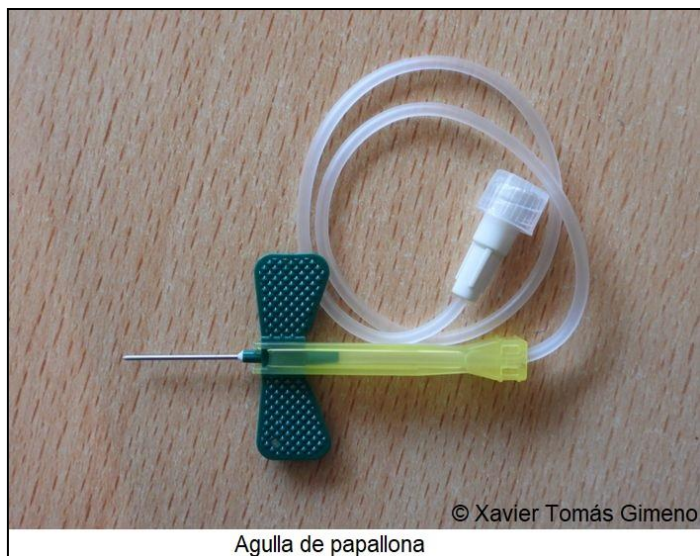
Si busquem patologies encara en trobarem més, com la vèrtebra en papallona, malformació congènita vertebral caracteritzada pel constrenyiment central del cos vertebral i la fusió incompleta dels dos nuclis d'ossificació condrials. La fractura en ala de papallona es produeix quan hi ha un traumatisme en un os llarg amb dues línies de fractura obliqües que deixen una cunya al mig en forma d'ala. Els coneguts com a nens papallona estan afectats per una rara malaltia genètica caracteritzada per una pell tan fràgil com les ales de les papallones, l'epidermòlisi ampul·lar, o pell de papallona.

Hi ha signes radiològics en

diferents òrgans que donen imatges més o menys similars, com les opacitats simètriques en la radiografia de tòrax produïdes per edemes, pneumònies o hemorràgies. En casos de pancreatitis aguda l'acumulació de líquid al peritoneu i el seu vessament a l'epipló també pot donar el signe de la papallona vist ecogràficament. El glioma d'alt grau que afecta els dos lòbuls frontals i el cos callós del cervell crea el patró de papallona en estudis per RM o TC. I mitjançant un estudi per RM podem trobar el signe de la papallona negra, lesions simètriques que afecten a la substància grisa de la medul·la espinal, i ofereixen la imatge d'una silueta negra d'aquest lepidòpter.

També trobem altres patologies com l'exantema en ales de papallona, que és una erupció facial produïda pel lupus eritematós, entre d'altres causes, i que sol afectar la regió de les galtes i el pont nasal. O un altre signe de la papallona per hiperpigmentació a l'esquena a causa del gratat en la pruija crònica. I una distròfia en forma de papallona a l'ull que és una afecció bilateral autosòmica dominant que afecta l'epiteli pigmentari de la retina macular.

Acabarem amb una eina molt emprada pel personal sanitari, les agulles de papallona. És un dels principals recursos a l'hora de fer l'extracció de sang o la injecció intravenosa, perquè són més estables i menys doloroses, especialment si les venes són petites i difícils. Es caracteritzen per tenir una agulla curta i de poc diàmetre,

unida a un tub flexible i amb dues ales de

plàstic o goma que faciliten la manipulació; en castellà es coneixen com a palomitas.

Xavier Tomás Gimeno

SUZANNE DAVIT, IL·LUSTRADORA TAMBÉ D'ANIMALS MARINS

Suzanne Davit (París 1897 – Barcelona 1973) va ser una aquarel·lista apassionada per la natura que va destacar sobretot per les obres de botànica i micologia però també per les dels animals marins.

LES VOLTES QUE FA LA VIDA

A París va formar-se a l'acadèmia Colarossi, i de ben jove passava moltes hores al Museu d'Història Natural de París, dibuixant peixos exòtics. No sabem gaire detalls de la seva vida fins que a 20 anys es va instal·lar a Barcelona, el 1917, casada amb l'enginyer Dicran Davit, d'origen armeni amb passaport turc –potser fugint del genocidi del 1915 contra el seu poble.

Com que França en plena Guerra Mundial tampoc era un indret idoni on refugiar-se van anar cap a un país neutral. I és així com van aparèixer a Barcelona.

Ben aviat es van relacionar amb els ambients culturals catalans; ella va exposar aquarel·les i guaixos a diferents sales d'art a Barcelona, París i Madrid.

En morir el marit el 1945 va ser quan va dedicar-se més intensament a la il·lustració científica, una passió que li venia de lluny. Es va fer sòcia del Centre Excursionista de Catalunya.

A Barcelona el Dr. Pius Font i Quer, director de l'Institut Botànic de Barcelona –i fundador del Jardí Botànic– va ser qui la va descobrir com a excel·lent il·lustradora de plantes i li va obrir les portes de l'Institut. Li revisava els aspectes morfològics de les plantes que il·lustrava. En la seva tan coneguda *Botànica Pintoresca* (1958)

s'inclouen vuit reproduccions d'aquarel·les de Suzanne Davit i a *Plantas medicinales. El Dioscórides renovado* (1962), 20 més. En altres obres de l'Editorial Labor n'hi van publicar igualment. També es va relacionar amb el Jardí Botànic Marimurtra de Blanes (que ella qualificava de *Paradís*). Queden per a la posteritat 387 extraordinàries aquarel·les de plantes que conserven a l'Institut Botànic i unes 30 a la Facultat de Farmàcia de Barcelona.

Durant la postguerra assistí a les reunions clandestines de la Institució Catalana d'Història Natural –algunes s'havien fet al seu domicili–, on l'únic objectiu era posar en comú les activitats i recerques botàniques dels participants.

A més de les plantes i els bolets, la seva passió eren els peixos.

ELS ANIMALS MARINS

És un fet que les seves il·lustracions botàniques han estat ben justament divulgades i publicades, en contrast amb les d'animals marins, igualment excel·lents però força menys conegudes. Des del 1949 va començar a fer-ne, gairebé sempre des de Blanes, a la Societat de Biologia Marina, introduïda pel seu director, Francisco García del Cid.

L'ictiòleg Pere Arté li facilitava els peixos i altres animals marins i els hi preparava. S'encarregava de proporcionar els espèimens i assenyalar-li les característiques rellevants que tan fidelment ella representava en les aquarel·les. En opinió seva "He vist moltes il·lustracions de peixos, però cap com les de Madame Davit. Ella era realista, sensata, els peixos que pintava es podien classificar científicament". "Jo m'hi vaig entusiasmar des que vaig veure que començava a pintar. Però com pinta, pensava, aquest peix té vida!".

El 1951 la Societat de Biologia Marina es va canviar el nom pel d'Institut d'Investigacions Pesqueres (d'ençà del 1987 és l'Institut de Ciències del Mar).

Des del 1963 a la seu de la Barceloneta hi havia un aquari, justament a càrrec de Pere

Arté, i allà també va pintar-ne de vius, per exemple les morenes, que no podien mantenir-se fora de l'aigua perquè es deformen, així que va utilitzar els models vius. Les morenes que va pintar són una meravella. "Són vives com ella volia".

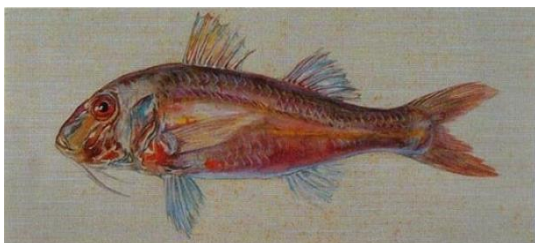
Va fer il·lustracions d'animals marins mentre visqué; a l'Institut de Ciències del Mar (ICM) se'n conserven més de 40 làmines, excel·lents totes, però que per ara mai s'han arribat a divulgar tal com es mereixerien. Aquesta és una assignatura pendent que cal esperar que l'ICM aprovi properament.

Per sort nostra, una publicació científica de la FAO del 1998 sobre els peixos del Marroc n'inclou 23 reproduccions. Entre d'altres, aquestes:

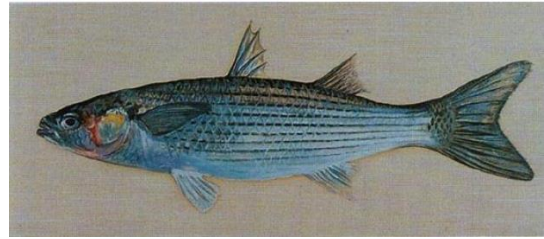
Clavellada [*Raja (Raja) clavata* L., 1758]

Destaca per la representació de la pell cartilaginosa i les petites espines o "claus" que li donen nom, amb un treball de taques que imita el camuflatge de fons.

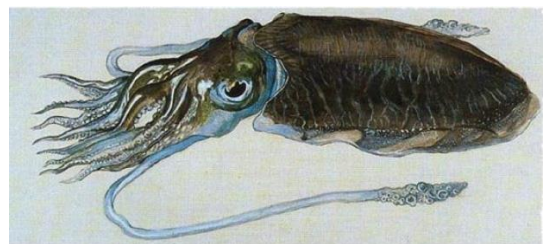
Moll de roca (*Mullus surmuletus* L., 1758)

Es pot observar la línia longitudinal groga, a més de les barbes sensorials sota la boca, distintives per a la seva identificació ictiològica.

Llissa galta-roja (*Liza aurata* L., 1758)

L'element clau per a la seva identificació és la taca daurada a l'opercle (la "galta"), representada amb una precisió cromàtica que facilita la distinció respecte a altres espècies de llisses.

Sípia (*Sepia officinalis* L., 1758)

L'aquarel·la transmet la textura vellutada de la pell i la complexitat dels tentacles, a més de captar la subtil mirada pròpia dels cefalòpodes.

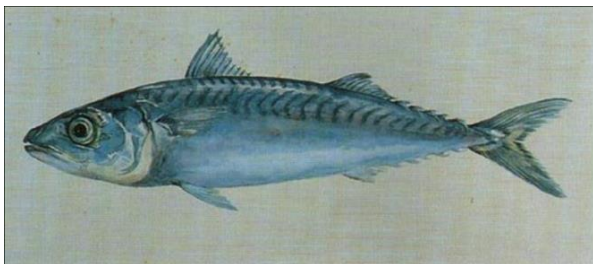
Cranc de fons (*Geryon longipes* A. Milne Edwards, 1881)

Es pot apreciar la tonalitat més vermellosa i les potes llargues i estilitzades, adaptacions pròpies de les zones més profundes on habita.

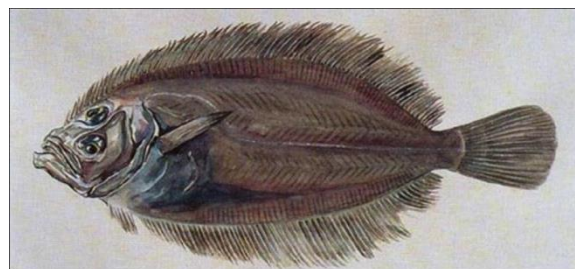
Llagosta lluisa (*Scyllarus arctus* L., 1758)

Davit reproduceix fidelment les antenes en forma de pala i el dibuix geomètric de l'abdomen, que la diferencien clarament de la llagosta comuna.

Verat (*Scomber scombrus* L., 1758)

És notable la recreació del reflex metàl·lic i les bandes ondulades negres del dors, característiques d'aquest peix pelàgic, així com la perfecta forma hidrodinàmica.

Palaia bruixa (*Lepidorhombus boscii* Risso, 1810)

Una lliçó d'anatomia sobre els peixos plans; Davit detalla la migració dels ulls cap al mateix costat i la textura gairebé transparent de les aletes perifèriques.

Escórpora (*Scorpaena scrofa* L., 1758)

Presenta un detallisme excepcional en les crestes del cap i els apèndixs carnosos, elements que en la natura serveixen per mimetitzar-se amb les roques i algues.

Aquesta petita mostra evidencia com Suzanne Davit convertia la documentació científica en una obra d'art capaç de transmetre la biologia de l'espècie d'un sol cop d'ull.

Oriol Agell Pasola.

EL NOM DELS LÀNIDS

Els lànids són una família d'ocells passeriformes, amb quatre espècies a Catalunya de característiques curioses i úniques. D'hàbitats secs i mediterranis, alimentació carnívora i una mida que oscil·la entre els 17 i els 25 cm segons l'espècie, pateixen actualment una clara i forta regressió, fins al punt que una d'elles es troba en perill crític d'extinció, amb una única població coneguda a Lleida, límit occidental de l'espècie a Europa. Tenen comportaments poc comuns, com el fet de poder imitar el cant d'altres ocells per atreure'ls i així depredar-los, i un cos que no sembla acompanyar el seu espectre tròfic, que inclou insectes i petits vertebrats com sargantanes, moixons i ratolins. I és que per ser un depredador, una mena de rapinyaire en miniatura, les seves potes i ungles són febles i no els permeten fer prou pressió ni força per trossejar les seves preses i poder menjar-se-les. En canvi té un bec molt fort i ganxut, amb una mena de dent al mig que permet esmicolar la carn dels animals que captura, però

li cal alguna eina que li faci de suport. I l'ha trobat en les branques i espines del seu entorn natural, com les de l'arç blanc (*Crataegus monogyna*) i altres plantes similars, o fins i tot en el filferro amb punxes de les tanques. Així pot enfil·lar les seves víctimes, i amb la força d'un bec molt ben esmolat treure els bocins prou petits per tal d'empassar-se'ls, alhora que li fa de rebost. És per aquestes característiques que en català se li han donat noms força explícits, potser massa i tot, que els defineixen: capsigrany (*Lanius senator*), botxí (*L. meridionalis*), escorxador (*L. collurio*) i trenca (*L. minor*). Havent-hi noms tan comuns per descriure els costums alimentaris dels ocells, com poden ser papamosques, mosquiter o trencanous, o d'altres tan assenyats i delicats com escuraflascons, per què han posat noms tan contundents en aquest grup de petits rapinyaires?

Esbrinant el significat i l'origen dels noms, trobem que el gènere del seu nom científic,

Lanius, ja apunta maneres sobre aquesta família d'ocells. La paraula, provinent del llatí, significa 'escorxador', 'carnisser', mots que reflecteixen els seus costums a l'hora de procurar-se el menjar. Anem als noms comuns que se'ls han atorgat. Capsigrany sembla procedir de la contracció de cap serigany, és a dir, cap sedós, on "cap" fa referència a la seva mida certament desproporcionada amb la resta del cos, i sedós possiblement es referiria a la textura de la seda o al color. Tot i no semblar un terme

© Xavier Tomás Gimeno - Capsigrany

despectiu la paraula capsigrany té altres significats, com persona irreflexiva, talossa, de poc seny, i es considera un insult de grau baix. Amb botxí ja trobem un nom més dur i contundent: el que castiga, tortura, fa mal... que en humans és el que executa les penes de mort. Escorxador seria probablement el nom més encertat, atesos els seus costums a taula, ja que es refereix a la manera de llevar la pell dels animals (no al recinte on es fa). I trenca és una forma del verb trencar, referint-se a la trencadissa que produeix en les seves preses al cruspir-se-les.

Al contrari del català, en altres idiomes europeus els lànids tenen un nom genèric comú. En eusquera se'ls anomena *antzan-dobi*, que pot derivar d'"espina", eina que fan servir habitualment. En gallec i portuguès és el *picanzo*, pel seu costum de picar, també relacionat amb la seva alimentació. A l'anglès ja no hi ha aquesta relació tan directa i li diuen *shrike*, que vol dir 'cri-daner', 'que emet un crit estrident'. *Würger*

és el terme utilitzat en alemany i aquest sí que té molt a veure, perquè vol dir 'assassí', 'estrangulador'. Els francesos fan servir el terme *pie-grièche*, nom que prové del segle XIII i que associa els grecs amb les garses de forma clarament pejorativa. En italià es diu *averla*, paraula d'etimologia

© Xavier Tomás Gimeno - Capsigrany

imprecisa però amb possible origen onomatopèic. En suec se'ls anomena *varfågel*, que vol dir 'ocell guerrer', en noruec *varsel*, que té a veure amb 'avisar' o 'alertar', i en danès *tornskade*, que es podria traduir com 'esquarterador d'espines'. I en grec és *αετομάχος* (*aetomákhos*), amb un significat semblant a 'àguila lluitadora'. Però és en castellà on el nom més s'allunya del seu comportament, ja que *alcaudón*, que prové del llatí *capito*, està relacionat amb la mida

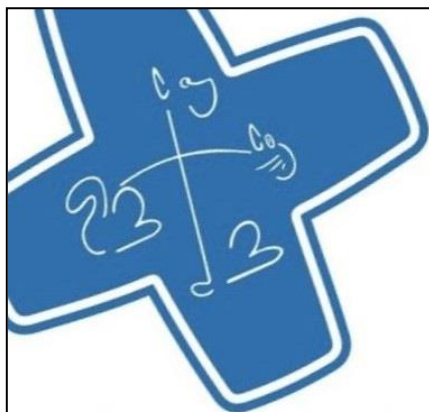
del seu cap, relativament gran. Però tret del nostre idioma, cap ha mostrat tal reguitzell de paraules desagradables, no se sap quina més dolenta, per a cada espècie!

Si som estrictes el seu nom correcte seria "empalador", paraula no gaire llúida. Però se li podria haver donat un altre menys contundent o ofensiu, com per exemple relatiu al fet de ser una mena de petit rapinyaire, o algun al·lusionari als seus costums com sentinella, mot que inclou el nom científic de l'espècie *Lanius excubitor* ('carnisser sentinella'), el lànid més gran que hi ha a Europa, tret de la península Ibèrica, on tenim el botxí, que no fa gaires anys es considerava una subespècie.

De fet no fa el que fa d'una manera barroera, ni desagradable, ni malcarada, ni violenta, ni cruel..., ho fa com li ha dictat l'instint de supervivència. De vegades el problema és nostre, dels humans, que tendim a racionalitzar-ho tot segons el nostre criteri, sense parar atenció ni respectar la resta d'éssers vius que ens envolten. Els lànids han trobat una solució a la seva mancança, i ha estat en les punxes dels arbres que els envolten, una molt bona demostració de la saviesa que ens ofereix cada dia la mare naturalesa.

Xavier Tomás Gimeno

PUBLICITAT (Clínica Veterinària Pou és una empresa col·laboradora del G. N. Sterna)

Des de 1988

**CLÍNICA
VETERINÀRIA
POU**

Plaça de la Sardana, 8 · 17250 Platja d'Aro
972 816 551 · clinicaveterinariapou@gmail.com

EL COIPÚ, UNA HISTÒRIA DE TRISTA OPULÈNCIA

Amb la descoberta del Nou Món, moltes espècies neàrtiques i neotropicals, presents al continent americà, foren observades i citades per primera vegada a casa nostra. El que l'evolució i les fronteres naturals havien mantingut aïllat i en equilibri durant milions d'anys, aviat l'home ho havia d'esgarriar. Aquesta és la trista història del coipú (*Myocastor coypus*), un dels rosegadors més grans del continent sud-americà.

Les primeres citacions del coipú, tot i que confoses, apareixen amb l'establiment dels primers colons al nou món, algunes a resultes dels eters malentesos entre el clergat i la monarquia. El 1763, Lluís XV de França, temorós del seu poder, va acusar l'orde dels jesuïtes de malversació de fons i alhora va promulgar un embargament dels seus béns. Per aquest motiu, una diàspora de milers de monjos de la Companyia de Jesús empengueren, precipitadament, el camí de les Amèriques. Un d'aquests jesuïtes, fou el polonès Florián Paucke, que es va instal·lar al cor d'una Argentina inexplorada per anar a evangelitzar els pobres indis Mocovís, que allà vivien ben tranquils. Ell fou un dels primers a citar una espècie de llúdriga criolla o falsa llúdriga, la pell i la carn de la qual era aprofitada pels indis. La confusió del nom, s'especula que devia vindre perquè ambdues espècies són aquàtiques, malgrat que la llúdriga europea és un mustèlid i el coipú és un rosegador, tot i que molt ben adaptat a l'aigua. Amb les noves onades d'aventurers i investigadors posteriors, els coipús foren citats per naturalistes com Darwin, Waterhouse i d'altres. Definitivament, la seva abundància i pelatge foren la seva perdició.

Passaren els anys i l'arribada de coipús a Europa no es va fer esperar; cap a mitjans del segle XIX, foren importats de viu en viu, a les tripes dels vaixells, com tants d'altres animals. El seu destí no era altre que acabar en granges europees, on, un cop criats i escorxats, la seva pell venia a cobrir una demanada, sobretot de vellut, per l'alta

societat. Amb el temps i l'arribada de productes sintètics, sumats a una baixa demanda, fruit de les campanyes de sensibilització vers l'ús de pells naturals, va fer caure en crisi el sector pelleter. Tant a França com a Catalunya es coneixen casos

© Rosa Matesanz Torrent

de granges que obriren portes, accidentalment o no, i aquests animals arribaren al medi natural, on trobaren un hàbitat adequat i favorable. Tot i que l'amenaça de l'arribada a Catalunya, sempre ha estat amb la vista fixada a França, cal recordar que a la zona del Montseny, cap als anys setanta, una fuga massiva de coipús, va fer saltar les alarmes. En aquells moments, els caçadors locals varen poder contenir l'amenaça, mentre que la població europea no feia més que créixer i era imminent una nova invasió transfronterera. Inexorablement, l'arribada dels coipús, vinguts de França, es va produir per dos flancs, la Vall d'Aran i l'Empordà. Sembla que el clima més fred del Pirineu no els prova gaire i pot arribar a frenar-ne l'expansió, amb tot, les poblacions que s'han instal·lat a l'Empordà, actualment van en augment a la província de Girona i es preveu, si no ho han fet ja, que arribaran a la regió metropolitana de Barcelona.

El coipú, com hem dit, és un gran rosegador d'hàbitats aquàtics, pot pesar entre sis i deu quilos i presenta una cua llarga i gairebé desproveïda de pèl. Entre els dits de les potes, unes membranes interdigitals li serveixen per nedar amb extraordinària facilitat i els seus potents incisius són realment

unes eines de triturar vegetació. L'arribada d'aquest animal als nostres hàbitats representa un perill molt important per a la biodiversitat. El seu impacte al medi aquàtic i de ribera pot arribar a modificar paisatges sencers, ja que, com a rosegador que és, no pot refrenar la seva necessitat de mal

© Rosa Malesanz Torrent

menjar, rosegat o menjotejar totes aquelles plantes que li fan peça, i no en són poques. En indrets tan sensibles com els Aiguamolls de l'Empordà són un maldecap, puix que pot arranar la balca fins a deixar-la compromesa i reduir així espais per a la nidificació i descans de moltes espècies. Aprofita els nius d'ànecs, cabussets i tants d'altres per fer la migdiada, n'esgarria les postes. Dins el sector agrari, són temuts els seus caus, puix que en zones arrosseres, com el Baix Ter, pot generar uns perjudicis realment importants. Per altra banda, pot ocasionar rompudes de marges fluvials, recs i rieres amb els seus caus i forats de pas, i alhora generar greus problemes en zones de fresa de peixos. A part es considera un vector per la propagació de leptospirosi, una malaltia infecciosa greu que es transmet als humans a través de l'aigua contaminada amb l'orina d'alguns animals. Per aquests motius i d'altres, el coipú ha estat catalogat com una de les 100 espècies exòtiques més perjudicials del món.

La Generalitat de Catalunya, ha destinat esforç i recursos en els darrers anys per reduir i controlar aquesta expansió. Fins fa poc, impulsava un pla de contenció i control del coipú, perquè considerava que l'erradicació era viable, tal com va passar a

Anglaterra, que es va desarrelar per complet amb un equip de tan sols 24 paranyers professionals, dirigits per un investigador professional. De fet, no s'hi ha observat cap més exemplar des de 1987. Malauradament, a casa nostra hi ha hagut un gir de guió inesperat, aquests plans de control han perdut recentment el seu finançament i la Generalitat ha desestimat continuar amb les tasques de contenció, si més no, de forma continuada i selectiva. Sembla ser, que novament deixa en mans dels caçadors la tasca de gestionar-ne les poblacions. Una decisió delicada, en tant que es deixa en mans d'un sol col·lectiu, sovint no selectiu, el destí d'una seriosa amenaça per a les espècies autòctones. Val a dir, que les captures efectuades per les brigades professionals contractades per la Generalitat, fins al moment, només a la comarca del

Gironès, i sobretot al Baix Empordà, superaven de llarg el miler d'exemplars anuals retirats del medi. Entre els anys 2023 i el 2025, les captures de coipús varen superar els tres mil exemplars. Un nombre prou important per reflectir la magnitud del problema. Per tot això, les entitats naturalistes, com el Grup de Natura Sterna, voldríem fer valdre la inestimable tasca d'aquests equips de treball d'acord amb els seus resultats i advertir que, en cas de no continuar amb un esforç continuat i professional, la invasió del coipú a Catalunya, ben segur serà incontrolable.

I fins aquí, el trist relat de com la cobdícia i l'egoisme de la raça humana han portat un animal a un lloc al qual no hauria d'haver arribat mai, el coipú i tants d'altres no són més que els plats trencats d'una mala entesa societat, on el consum forassenyat no atén els delicats equilibris naturals. Ara, la seva gestió està en mans d'una administració que sota cap concepte es pot desentendre d'aquests problemes, no pot llençar la tovallola en un moment decisiu, perquè d'ella en depèn el futur de les nostres preuades i amenaçades espècies autòctones.

Jaume Ramot García

UN ARBRE

MORERA NEGRA – (*Morus nigra*)

Català: morera negra, morera.
Castellà: morera negra, moral negro.
Anglès: *black mulberry*.
Francès: *mûrier noir*.
Occità: *morièr negre*.

Pertany a la família de les moràcies i al gènere *Morus*. Proceuent del sud-oest d'Àsia i cultivat des de l'antiguitat, especialment en regions mediterrànies on s'ha adaptat molt bé al llarg del temps.

HÀBITAT: de clima temperat i mediterrani, li agraden les zones assolellades amb sòls profunds, fèrtils i ben drenats. Tolera la sequera moderada encara que prefereix sòls amb certa humitat però que no sigui excessiva. Suporta moderadament els freds molt intensos. És un arbre utilitzat com a ornamental i sobretot per fer ombra.

El podem veure tot sovint en jardins, zones urbanes, horts, zones rurals i plantat a prop de masies i camins.

ETIMOLOGIA: la paraula *Morus* prové del llatí i fa referència a la morera. L'epítet *nigra* també prové del llatí i significa "negre", en referència al color fosc dels seus fruits quan maduren. Aquest nom descriu clarament una de les característiques més distintives de l'espècie.

DESCRIPCIÓ: arbre caducifoli que pot arribar fins als 10-15 metres d'alçada. Pot viure molts anys, sobretot si es troba en bones condicions i l'hàbitat és idoni. Té una capçada ampla, densa i arrodonida que proporciona una ombra molt apreciada durant els mesos de calor. Les fulles són grans, de color verd intens i brillant, rugoses al tacte i en forma variable, sovint lobulades, amb marges dentats.

Floreix a la primavera. Les flors són poc vistoses, unisexuals o hermafrodites i poden aparèixer a la vegada al mateix arbre. Un cop fructificades donen lloc als fruits, anomenats mores, que són carnosos, allargats i creixen agrupats en petits ramells que van passant d'un verd intens a un color vermell fosc i a un morat negre o gairebé

© Mònica López García

quan maduren i amb un gust dolç i molt característic.

El tronc és robust i d'escorça grisenca, que es va clivellant amb l'edat i adquireix un aspecte envellit. La fusta és dura i resistent. Tradicionalment s'ha utilitzat en ebenisteria, per a fer eines i en diversos treballs artesanals.

SABIES QUE...

- Els seus fruits i fulles tenen propietats medicinals com a antioxidant, antiinflamatori i digestiu i són apreciats en alimentació, tant frescos com elaborats (en melmelades, xarops, geles i vins).
- Històricament, les moreres del gènere *Morus* eren associades a la cria de cucs de seda, tot i que era més utilitzada l'espècie *Morus alba*.
- És un arbre molt valorat per l'ombra densa que proporciona a l'estiu, ideal per a espais de descans.
- Les seves mores taquen fàcilment la roba i la pell, i antigament s'utilitzaven com a colorant natural.
- En algunes cultures mediterrànies, la morera negra simbolitzava fertilitat i abundància pel gran nombre de fruits que produeix.
- És una bona font d'aliment per als ocells.

Mònica López García

UNA RECEPTE

XAMPANYET DE SAÜC

6 flors de saüc
2,5 litres d'aigua
200 grams de sucre
1 llimona (suc)

En un recipient de vidre posarem l'aigua, hi afegirem el sucre i ho remenarem bé fins que es dissolgui. Tot seguit, incorporarem les flors de saüc (sense rentar-les massa perquè no perdin el llevat natural, que és el que ens farà la fermentació), i el suc de la llimona. Ho remenem suaument perquè tots els ingredients quedin ben integrats.

Cobrim el recipient amb un drap net perquè pugui respirar i ho deixarem reposar a temperatura ambient durant uns 2-4 dies, remenant-ho un cop al dia o inclús dos cops, ja que té tendència a florir-se fàcilment. Per tant haurem d'estar atents que això no ens passi i se'ns aixafi la guitarra, però podrem ser feliços quan veiem que això no passa i comencen a sortir petites bombolles, perquè és el senyal que ja ha començat a fermentar.

Quan veiem que el nostre xampanyet té activitat i han passat com a mínim 2 dies i màxim 4, colarem el líquid i l'abocarem en ampolles resistents a la pressió, però sense omplir-les fins dalt perquè no ens peti tot. Les tancarem bé i les deixarem reposar a temperatura ambient durant uns 2 o 3 dies perquè el xampanyet acabi d'agafar més

gas. Després ja les podrem posar a la nevera, això farà parar la fermentació, i les hi deixarem uns dies per tal que la beguda estigui ben fresqueta.

Igual que quan obrim una ampolla de cava o xampany, hem d'anar amb compte al obrir-les, ja que és una beguda amb gas natural.

Serviu ben fred per gaudir d'aquesta beguda aromàtica i refrescant!

Mònica López García

UN HAIKU

*Sobre una flor,
color sobre color.
Un escarbat.*

Carlos Alvarez-Cros

UNA DE FOTOGRAFIA NATURALISTA

LA NATURA, EN BLANC I NEGRE?

Bona pregunta! Estic ben segura que, si fes una enquesta consultant-vos si preferiu les fotos de flora, fauna o paisatge en blanc i negre o en color, la majoria de vosaltres votaria la segona opció. És que la natura té uns colors que no es poden perdre, diríeu, no? Sí, jo també sempre ho havia pensat. El dia que, amb tota la il·lusió del món, vaig anar al CaixaForum de Barcelona a veure l'exposició Génesis de Sebastião Salgado (Aimorés, 1944-Neuilly-sur-Seine, 2025), la meua desconeixença em va fer caure l'ànima als peus. No sabia que aquest prestigiós fotoperiodista treballava en blanc i negre, i havia estat esperant amb candeletes veure aquelles immenses fotografies de l'Antàrtida amb els seus colors originals. En aquell moment, no vaig entendre el perquè del blanc i negre.

Més endavant, va venir Amazonia. Una exposició molt colpidora per a mi. Més de dues-centes imatges de la meravellosa i immensurable Amazònia en contraposició a la denúncia dels testimonis dels qui hi viuen. Una terra ja impregnada de l'espoli de l'home blanc on el que impera només és la seva cobdícia. També, en blanc i negre. Pell de gallina.

La intenció d'aquest gran artista no era ensenyar al món els meravellosos racons del planeta Terra amb típiques fotos de viatge, sinó crear obres d'art (com si fossin olis o escultures) per transmetre un missatge de denúncia i reflexió. I, què té el blanc i negre que no tingui el color? És atemporal i universal. Té emoció, té força i té bellesa. És poesia. Centrat en la llum, la composició, el contrast i la textura, el blanc i negre ens dona l'oportunitat de provocar els sentiments més profunds i, en el seu cas, connectar-los amb el missatge de denúncia que, dia rere dia, volia transmetre a tota la humanitat.

En la fotografia en blanc i negre, tècnicament, cada to de la imatge en color s'ha traduït a l'escala de grisos. Saber de

quina manera es tradueixen aquests colors mitjançant un exercici d'abstracció, ens pot donar una idea força propera al resultat. Amb això, podem cercar diferents significats si juguem amb detalls que en la fotografia en color podrien passar desapercebuts entrant, aquí, el gust i l'estil de cadascú. Grans fotògrafs contemporanis que treballen en blanc i negre, com Ansel Adams, Richard Avedon, Edward Weston o Michael Kenna, l'utilitzen de maneres molt diverses i, fins i tot, totalment oposades. Mentre uns contrasten fortament el blanc i el negre on la forma de les ombres és l'estructura base de la fotografia, per exemple, altres recorren tot el rang dinàmic generant imatges amb subtil elegància.

La fotografia és expressió, i el blanc i negre en té la màxima. Amb això, caldrà imaginar-nos la imatge en l'escala de grisos abans de disparar. Tot un repte pels fotògrafs de natura "tradicionals".

Rosa Matesanz Torrent

UNA DE FOTOGRAFIES BONIQUES O CURIOSES...

... d'en Xavier Tomás Gimeno

Ànec collverd (*Anas platyrhynchos*). Bassa del Dofí, 12/03/26. ►

◀ Espàtula (*Platalea leucorodia*), Parc del Estanys, 01/04/26.

Trist (*Cisticola juncidis*), Oasi de papallones, Parc dels Estanys, 15/04/26. ►

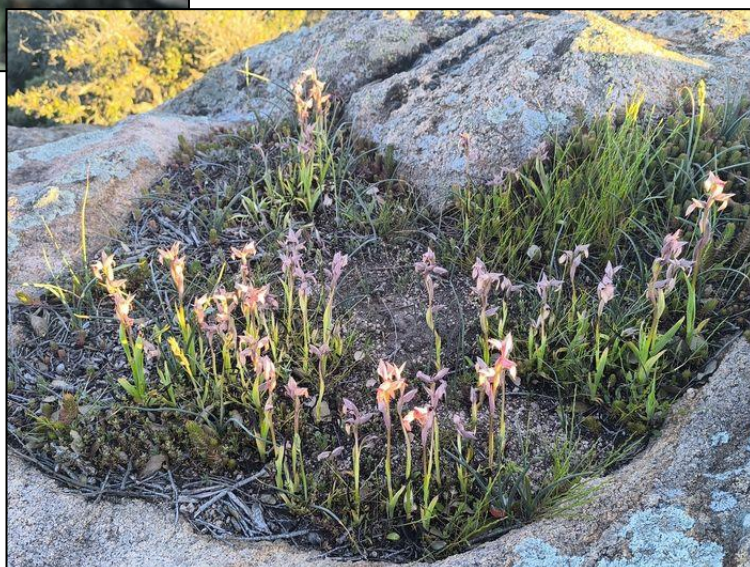
... de la Mònica López García

Llimac, *Testacella scutulum*,
Sant Feliu de Guíxols,
11/02/26. ►

◀ Orquídia curraia blanc, (*Cephalanthera longifolia*), Sant Feliu de Guíxols, 14/04/26 .

Nombrós grup de l'orquídia
llengua de gall, (*Serapias lingua*),
Sant Feliu de Guíxols, 14/04/26 . ►

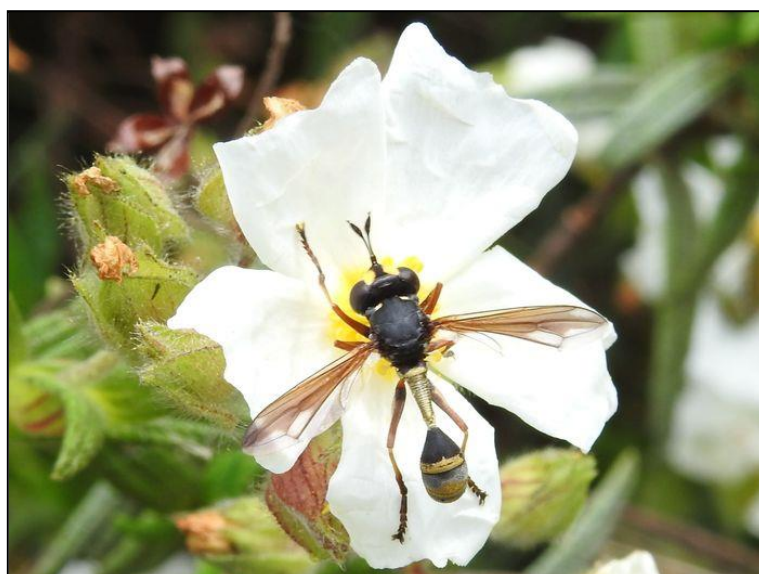
... d'en Carlos Alvarez-Cros

Verdeta d'ull blanc (*Callophrys rubi*) reposant sobre un jove cargolet (*Theba pisana*), a les Costes de Panedes, 22/03/26. ►

◄ Parella de gavines corses (*Ichthyaetus audouinii*) anellades, a les defenses del port de Sant Feliu de Guíxols, 07/04/26. ►

Physocephala rufipes, mosca de la família *Conopidae*, a prop de la bassa de les Reinetes de Platja d'Aro, 09/05/26. ►

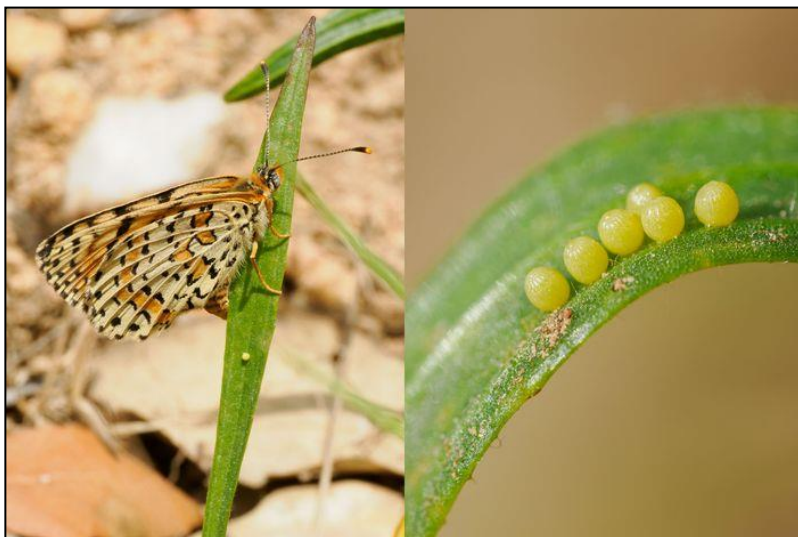
... de la Rosa Matesanz Torrent.

QUÈ VA SER PRIMER: L'OU O LA GALLINA?

Reina zebrada (*Iphiclidides feisthamelii*). Un adult a l'espígol del jardí de papallones del Parc dels Estanys i un ou en un aranyoner de les Bernades (20/04/26 i 27/03/26).

Migradora dels cards (*Vanessa cardui*). Una femella ovopositant en una fulla de card, al pla de les Eroles i un dels ous (20/04/26).

Damer roig (*Melitaea didyma*). Una femella ovopositant en una fulla de plantatge, a tocar de l'abocador de Solius i la posta. (01/05/26).

UNA IMATGE VAL MÉS QUE...

El 30 de març, el nostre company Jaume Ramot García va observar un individu de la falena *Pyrausta aurata* a prop de can Barella, a Panedes, Llagostera; espècie de falena que no havia estat citada a la vall del Ridaura. ►

◄ El 10 d'abril, el nostre company Carlos Alvarez-Cros va observar una femella de *Tmarus* al pàrquing del restaurant Ca la Maria, a les Costes de Panedes, Llagostera; gènere d'aranya que no havia estat citat a la vall del Ridaura.

El 20 d'abril, la nostra companya Begonya Matesanz Torrent va observar una femella del cerambícid *Niphona picticornis* a Sant Feliu de Guíxols; espècie que havia estat citada a la vall del Ridaura, a la bibliografia, però no s'havia observat recentment. ►

◀ El 23 d'abril, el nostre company Martí Rondós Casas va observar un individu de la falena *Idaea seriata* a Platja d'Aro; espècie de falena que no havia estat citada a la vall del Ridaura.

El 27 d'abril, el nostre company Carlos Alvarez Cros va observar no menys de tres individus de cerambícid *Agapanthia villosoviridescens* al costat de la bassa de les Reinetes de Platja d'Aro; espècie que no havia estat citada a la vall del Ridaura. ►

◀ El 27 d'abril, el nostre company Carlos Alvarez Cros va observar diversos individus de cerambícid *Deilus fugax* a prop de la bassa de les Reinetes de Platja d'Aro; espècie que no havia estat citada a la vall del Ridaura.

8 de maig., el nostre company Carlos Alvarez Cros va observar un individu de cerambícid *Agapanthia dahlii* al costat de la vinya del mas Candell de Platja d'Aro; espècie que no havia estat citada a la vall del Ridaura. ►

◄ El 8 de maig, el nostre company Carlos Alvarez Cros va observar un individu de la falena *Duponchea fovealis* entre el Ridaura i l'EDAR de Castell d'Aro; espècie que no havia estat citada a la vall del Ridaura.

El 19 de maig, el nostre company Carlos Alvarez Cros va observar un individu de l'ortòpter barbitist d'alzinar (*Metaplastes pulchripennis*) al rètol del Mas Tapioles, a Santa Cristina d'Aro; espècie que no havia estat citada a la vall del Ridaura. ►

◀ El 30 de maig, el nostre company Carlos Alvarez Cros va observar un individu de cerambícid *Callimus abdominalis* a prop de la bassa de les Reinetes de Platja d'Aro; espècie que no havia estat citada a la vall del Ridaura.

El 6 de juny, el nostre company Carlos Alvarez Cros va observar un individu del pentatòmid *Zicrona caerulea* al costat de la bassa de can Llac de Romanuà de la Selva, a Santa Cristina d'Aro; espècie que no havia estat citada a la vall del Ridaura.

Segueixen diverses falenes no citades abans a la Vall i fotografiades pel nostre company Carlos Alvarez Cros al rètol del Mas Tapioles, a Santa Cristina d'Aro. El nostre agraïment a Eduard Guzmán pel seu mestratge en la identificació o confirmació de la mateixa de molts dels individus.

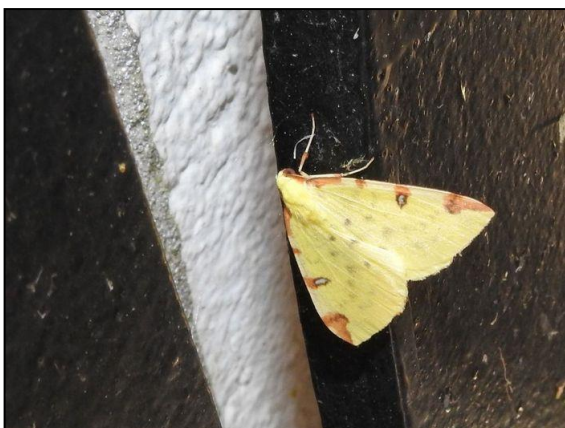
El 25 d'abril, *Eupithecia dodoneata*.

El 12 de maig, *Hypomecis roboraria*.

El 13 de maig, *Opisthagraptis luteolata*.

El 13 de maig, *Idaea subsericeata*.

El 13 de maig, *Notocelia cynosbatella*.

El 13 de maig, *Horisme tersata*.

El 14 de maig, *Moma alpium*.

El 15 de maig, *Tephronia sepiaria*.

El 15 de maig, *Ligdia adustata*.

El 17 de maig, *Cosmorhoe ocellata*.

El 17 de maig, *Phaiogramma etruscaria*.

El 17 de maig, *Scopula floslactata*.

El 23 de maig, *Eupithecia centaureata*.

El 24 de maig, *Polypogon plumigeralis*.

El 29 de maig, *Pseudoterpna coronillaria*.

El 2 de juny, *Idaea aversata*.

El 5 de juny, *Comibaena bajularia*.

El 5 de juny, *Zeuzera pyrina*.

El 5 de juny, *Idaea straminata*.

El 6 de juny, *Hedya nubiferana*.

El 6 de juny, *Lymantria monacha*.

El 7 de juny, *Loxostege sticticalis*.

El 8 de juny, *Ennomos quercaria*.

El 9 de juny, *Idaea incisaria*.

El 9 de juny, *Idaea dimidiata*.

El 10 de juny, *Scoliopterix libatrix*.

El 10 de juny, *Ennomos alniaria*.

L'11 de juny, *Paracolax tristalis*.

PUBLICITAT (Econodes és una cooperativa que neix de Natura Montfred i és col·laboradora del G. N. Sterna)

Econodes es dedica a l'estudi i la divulgació del medi natural i rural, mitjançant sortides, cursos, educació ambiental, estudis científics, i publicacions.

miguelangel@econodes.cat

Tel. 686 819 668

STERNA EN ACCIÓ

El 12 de març, veié la llum el número trenta-sis d'aquesta revista. El podeu trobar a:

<http://www.grupnaturasterna.org/sterna-la-revista/>

Si voleu col·laborar-hi, envieu un correu a l'adreça de correu electrònic: vallridau-ra@yahoo.es o al correu de contacte del Grup de Natura Sterna: grupnaturasterna@gmail.com

Sterna, la revista

GLOPS DE CIÈNCIA

Cafè científic al Parc del Estany

MARÇ
13
A LES
19:00H

XARRUPS CIENTÍFICS:

Recerca en petites dosis

Fiona Corominas Godori
Anna Doménech Pascual
Lorena Cristina Cojoc
Yolanda García de Fuentes
Estudiants de doctorat a la Universitat de Girona

Cúpules del Parc dels Estanys
Platja d'Aro

ENTRADA LLUIRE AMB REFRIGERI

Inscripció prèvia a grupnaturasterna@gmail.com

Organitza:

Col·labora:

El 13 de març, en el marc del projecte Glops de Ciència, les estudiants de doctorat de la UdG, Fiona Corominas, Anna Doménech, Lorena Cristina Cojoc i Yolanda García ens explicaren els seus projectes d'investigació.

Qui se l'hagi perdut, el trobarà a l'enllaç:

<https://www.youtube.com/watch?v=YowahzYWFiA>

© Carlos Álvarez-Cros - 13/03/26

El 20 de març, després de les gestions fetes pel nostre Grup, per fi, l'ajuntament de Castell d'Aro, Platja d'Aro i S'Agaró, procedí a desmantellar l'obra d'accés il·legal portada a terme en un espai de titularitat municipal, al costat del pàrquing de la platja de la Conca. Caldrà estar amatents, ja que resta la restauració de l'espai requerida a l'infractor en el consegüent expedient sancionador.

Fotografia: © Ramon Font

Activitat

Taula rodona

El sex-appeal dels rapinyaires

Història i present de la protecció dels rapinyaires

Divendres, 20 de març - 19:00h
El Cortalet

Joan Mayol
Jean-François Terrasse
Jaume Ramot
Jordi Sargatal
Jordi Baucells
Benvinguda a càrrec de Ponç Feliu

Organitza:

Parc Natural dels Aiguamolls de l'Empordà

El 20 de març, al Cortalet, al PNAE, el nostre president, Jaume Ramot García, participà com a ponent a la taula rodona titulada *El sex-appeal dels rapinyaires. Història i present de la protecció dels rapinyaires*.

© Ponç Feliu Latorre - 20/03/26

GLOPS DE CIÈNCIA

Cafè científic al Parc del Estany

ABRIL
10
A LES
19:00H

CIÈNCIES SOCIALS I COCREACIÓ EN L'ÀMBIT DELS INCENDIS FORESTALS

Experiències a Catalunya i el País Valencià

Kathleen Uyttewaal
Especialista en estudis transdisciplinaris en incendis forestals i sòcia de la Fundació Pau Costa

Cúpules del Parc dels Estanys
Platja d'Aro

ENTRADA LLUIRE AMB REFRIGERI
Inscripció prèvia a grupnaturasterna@gmail.com

Organitza: societat adherida a la **ICHN** Institut de Ciències Humanes i Naturals

Col·labora:

El 10 d'abril, en el marc del projecte Glops de Ciència, Kathleen Uyttewaal, investigadora especialitzada en estudis transdisciplinaris sobre incendis forestals i vinculada a la Fundació Pau Costa, ens parlà sobre les ciències socials i la cocreació en l'àmbit dels incendis forestals.

El 13 d'abril es procedí a instal·lar diverses cistelles niu per a mussol banyut a la zona de Panedes, Llagostera.

Ciència d'Aro 2026
l'art de divulgar ciència

18 abril Castell d'Aro
Escoles Velles 10h -13,30h

Salut sexual
Nutrició
Botànica
Medicina
Clima
Música
Arteteràpia
Infància
Naturalesa

Julio Basulto
Karina Cuiñas
Mercedes Herrero
Almudena M. Castro
Abián Montesdeoca
David Pino
Rosa Porcel
Jaume Ramot
Gabi Ruiz
Lore Vadillo
José Miguel Viñas
Anna Vivó

EL JARDÍ DE LES DELÍCIES
(científiques)

Presentat: Música
Maria Manera Noma & Dani
Pepe Serrano

Activitats familiars (sala de trobada)
11 a 12h Dibuixa els animals del Bosc (M. Samartí)
12,30 h. No perdem la il·lusió (T'Il·lusionista Xevi)

Activitat exterior
15 a 16h Passeig pels Estanys amb J. Ramot (Sterna)
entitat naturalista de la Vall d'Aro).

Directió: Carlos Casabona - Pepe Serrano

Castell d'Aro,
Platja d'Aro
i S'Agaró
CIUTAT EDUCADORA

El 18 d'abril, el nostre president, Jaume Ramot García, participà com a ponent a la jornada Ciència d'Aro 2026, celebrada a les Escoles Velles de Castell d'Aro, amb una xerrada sobre el seguiment del duc al Baix Empordà.

© Rosa Matesanz Torrent - 18/04/26

El 22 d'abril es feu el seguiment de caixes niu per gamarús (*Strix aluco*) endegada per l'Àrea de Medi Natural de Sant Feliu de Guíxols, amb el suport del Grup de Natura Sterna.

© Rosa Matesanz Torrent - 22/04/26

© G. N. Sterna - 22/04/26

El 22 d'abril, la nostra companya Esther Pardo lliurà els premis als guanyadors del III Concurs de relats curts de la nostra entitat, a la biblioteca municipal de Castell d'Aro.

El 23 d'abril, la nostra companya Esther Pardo realitzà un taller de dibuix infantil a Castell d'Aro.

© Carlos Alvarez-Ques - 19/04/26

El 24 d'abril membres de la nostra entitat i d'Ardenya, patrimoni i natura mantingueren una molt positiva reunió amb representants de la Regidoria

d'Urbanisme de Sant Feliu de Guíxols, per tal de tractar de la restauració de la pedrera de cal Pitxo i la seva surgència d'aigua com una zona humida, hàbitat prioritari de què tan mancat està el municipi.

El 27 d'abril, en el marc del seguiment de rapinyaires diürns d'enguany, membres del nostre Grup anellaren els tres polls d'un niu de falcó pelegrí, a Sant Feliu de Guíxols.

© G. N. Sterna - 27/04/26

L'1 de maig, a El Punt, surt publicada una entrevista de Marc Salgas al nostre president, Jaume Ramot García. Es pot trobar a aquest enllaç: <https://www.elpuntavui.cat/societat/article/11-mediambient/2639256-amb-els-amics-vam-canviar-l-escopeta-per-uns-prismatics.html>

GLOPS DE CIÈNCIA

Cafè científic al Parc del Estanys

MAIG
8
A LES
19:00H

GATS SÍ... O NO?
Quan els gats sobrepassen l'àmbit domèstic

Josep M. Bas,
Universitat de Girona – Membre fundador d'Sterna

Cúpules del Parc dels Estanys
Platja d'Aro

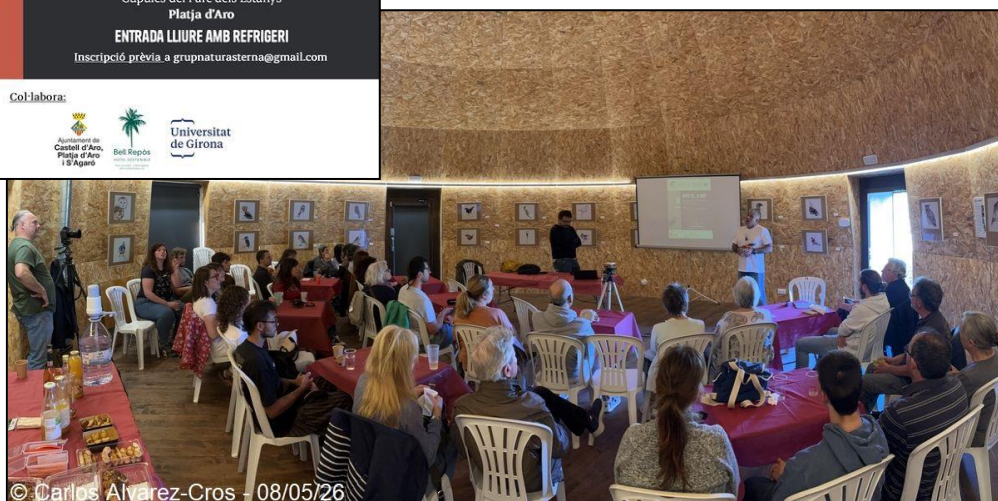
ENTRADA LLIURE AMB REFRIGERI
Inscripció prèvia a grupnaturasterna@gmail.com

Organitza:
 societat adherida a la **ICHN**
Institut Català d'Història Natural

Col·labora:
 Ajuntament de Castell d'Aro, Platja d'Aro i El Noya
 Bosc Regalat
 Universitat de Girona

El 8 de maig, en el marc del projecte Glops de Ciència, el nostre company Josep M. Bas Lay impartí una xerrada sobre els gats ferals.

El 9 de maig, el nostre president, Jaume Ramot García, participà a la Fira BirdingTer de Manlleu, amb una xerrada sobre el seguiment del duc al Baix Empordà.

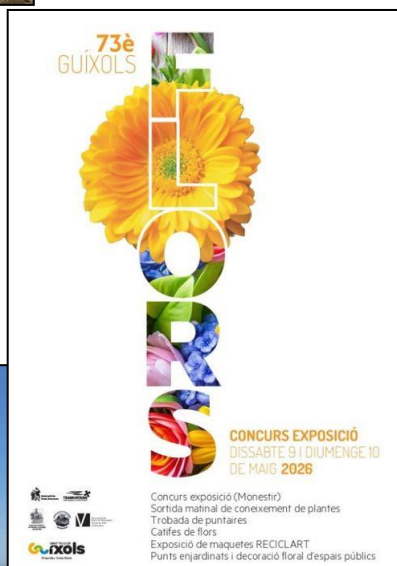
© Josep Vidal Oliveras - 09/05/26

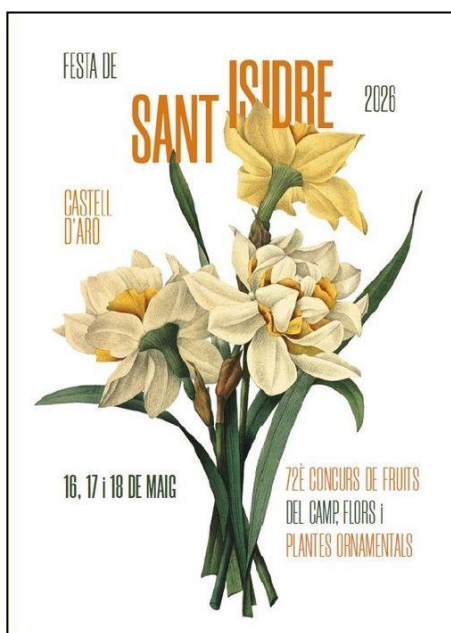

El 10 de maig, la nostra companya Mònica López García conduí una sortida matinal per mostrar la flora de l'entorn de Sant Feliu de Guíxols, en el marc del Guíxols Flors.

© Núria Formatger Masferrer - 10/05/26

El 16 de maig, la nostra companya Mònica López García conduí una sortida etnobotànica matinal per mostrar la flora de l'entorn de Castell d'Aro, en el marc de la Fira de Sant Isidre de Castell d'Aro.

© Carlos Alvarez-Cros - 16/05/26

El 16 de maig, el nostre president, Jaume Ramot García, participà al FestiNat, a Riudarenes, amb la xerrada *Biologia i conservació del duc al Baix Empordà*.

© Rosa Matesanz Torrent - 16/05/26

Activitat inclosa en el preu de l'entrada. Cal inscripció prèvia festinat.cat

12:00 h a 13:00 h

Impulsat per:

BIOLOGIA I CONSERVACIÓ DEL DUC AL BAIX EMPORDÀ
a càrrec de Jaume Ramot

Una aproximació a la biologia i conservació del duc al Baix Empordà, un dels grans rapinyaires nocturns del nostre territori. Resultats de l'estudi i propostes de mitigació d'amenaques per afavorir la seva protecció i convivència.

2026 16 MAIG
festiNAT
L'APLEC NATURALISTA
Can Moragues - Riudarenes - La Selva

Organitzem:

Amb el patrocini de:

El suport de:

I la col·laboració de:

El 17 de maig, la nostra associació celebrà, a la Sala Font del Ferro de l'Edifici Escoles Velles de Castell d'Aro, la seva Assemblea general ordinària. Seguidament celebràrem el dinar de germanor anual de socis del Grup.

© Rosa Matesanz Torrent - 20/05/26

El 20 de maig, diversos membres del nostre Grup realitzaren una tasca de manteniment a l'Oasi de Papallones del Parc dels Estanys.

El 22 de maig, el nostre president, Jaume Ramot García, impartí una xerrada sobre el seguiment del duc al Museu Etnològic del Montseny, La Gabella, d'Arbúcies.

© Rosa Matesanz Torrent - 22/05/26

AVENTURES I DESVENTURES DEL SEGUIMENT DEL DUC (BUBO BUBO) AL BAIX EMPORDÀ

XERRADA
A CÀRREC DE
JAUME RAMOT
PRESIDENT
DEL GRUP NATURA
STERNA

DATA I HORA
22 DE MAIG
19:30H

LLOC
MUSEU ETNOLÒGIC
DEL MONTSENY,
LA GABELLA

OBERT A TOTHOM
US HI ESPEREM!

ORGANITZA:

COL·LABORA:

El 29 de maig, en el marc del projecte Glops de Ciència, en Josep Matés i en Quim Paredes presentaren i projectaren un nou documental que han filmat per a les nostres estimades Gavarres: *Pega negra, or negre*. Aquest final de temporada no es feu a les cúpules del Parc dels Estanys, sinó a l'espai de les Escoles Velles de Castell d'Aro.

GLOPS DE CIÈNCIA
Cafè científic al Parc del Estany

MAIG
29
A LES 20:00H

PEGA NEGRA, OR NEGRE
Projecció del documental
Josep Matés
Promotor projecte Gavarres invisibles
Quim Paredes
Realitzador del documental

Escoles Velles (Centre Cívic) – Plaça poeta Sitjà
Castell d'Aro
ENTRADA LLIURE AMB REFRIGERI
Inscripció prèvia a grupnaturasterna@gmail.com

Organitza:
 societat adherida a la **ICHN**
Institut Català d'Història Natural

Col·labora:
 Ajuntament de Castell d'Aro, Plaça d'Aro i V. Agut
 Parc dels Estanys
 Gavarres
 Consorci Gavarres
 Ajuntament de Sant Joan de Vilatorrada
 Ajuntament de Vilatorrada
 Ajuntament de Vilatorrada
 Ajuntament de Vilatorrada

© Rosa Matesanz Torrent - 29/05/26

30 ————— **MAIG**
Flora silvestre al voltant de Fonteta
AMB MÒNICA LÓPEZ D'STERNA
🕒 10-13h 📍 FONTETA (FORALLAC)

 Consorci Gavarres
 Diputació de Girona

El 30 de maig, la nostra companya Mònica López García conduí una sortida matinal per mostrar la flora de l'entorn de Fonteta (Forallac).

© Mònica López García - 30/05/26

El 30 de maig, i dins el marc de la Setmana de la Natura, el nostre Grup realitzà un taller de construcció de caixes niu per instal·lar-les al Parc dels Estanys.

© Rosa Matesanz Torrent - 30/05/26

TALLER PER A TOTS ELS PÚBLICS

Setmana
Natura
del 22 de maig al 2 de juny de 2026

Taller de Caixes Niu

 30 de maig, de 17 h a 19 h

 grupnaturasterna@gmail.com

 Cúpules Parc dels Estanys
PLATJA D'ARO

 GRUP DE NATURA
STERNA

La conservació comença aquí!
#FuturNiu

info@setmananatura.cat / setmananatura.cat

2n DEBAT

PLA ESTRATÈGIC D'INFRAESTRUCTURA VERDA

Dijous 4 de juny | 18:00 h a 20:00h

Biblioteca Octavi Viader i Margarit

Sant Feliu de Guíxols

Inscripcions: medi@guixols.cat

Diferents membres de la nostra entitat assistiren i col·laboraren en les sessions de debat dels Plans d'Infraestructura Verda (PEMIV) dels diferents municipis de la vall del Ridaura.

© David Miret Martí - 04/06/26

**Setmana
de la Natura**

Del 22 de maig al 5 de juny de 2026

© Escola Vall d'Aro - 05/06/26

El 5 de juny, el nostre company, Jaume Ramot García, conduí una sortida naturalística per a les nenes i nens de la classe d'I4 de l'Escola Vall d'Aro. Tot plegat dins el marc de les activitats de la Setmana de la Natura.

PUBLICITAT

HOTEL BELL REPÒS (empresa col·laboradora del G. N. Sterna)

Desconnecta del món, connecta amb la natura.

Bell Repòs
HOTEL SOSTENIBLE

PLATJA D'ARO - COSTA BRAVA
www.hotelbellrepos.com

**BIOSPHERE
SUSTAINABLE**

CERTIFIED

ebpos.com/ +34 972 81 71 00 +34 619 223 731 info@hotelbellrepos.com <https://hotelbellr>
del Carme, 18. 17250 - Platja d'Aro, Costa Brava – Girona. GPS: Lat: 41.8183467 Long: 3.0690573

PUBLICITAT

GALGOS 112

És una associació sense ànim de lucre, legalment constituïda el 2008 a Sant Feliu de Guíxols. El seu principal objectiu és ajudar els gossos llebrers i podencs, tradicionalment explotats per la cacera i les curses, recuperant-los i donant-los en adopció com a animals de companyia. En l'actualitat Galgos 112 té delegacions a tot Catalunya i a gairebé tot el territori de l'estat espanyol. Galgos 112 no compta amb refugi; tots els gossos tutelats per l'Associació viuen en cases d'acollida. Això és degut a les atencions especials que solen necessitar la majoria de gossos

AL MOMENT DEL RESCAT

ADOPTAT PER UNA FAMÍLIA

acabats de rescatar després d'haver patit situacions de maltractament físic i/o psicològic. Dossents cinquanta gossos viuen en cases d'acollida sota la tutela de Galgos 112.

A data d'avui, més de 4.000 gossos llebrers i podencs han estat recuperats i donats en adopció com a animals de companyia a famílies d'arreu del món.

Galgos 112 no rep ajudes públiques. El finançament de l'Associació és possible únicament gràcies a l'aportació de persones particulars que col·laboren de manera altruista fent-se socis (uns 500 en l'actualitat), afegint-se al grup de la plataforma Teaming, fent aportacions puntuals via Bizum ONG al codi 03735, al compte corrent que l'Associació té a CaixaBank o al compte de PayPal o a través de donacions als estands informatius i a la botiga *on line*.

Galgos 112 dona a conèixer la seva tasca mitjançant el seu lloc web: <http://www.galgos112.es> (on trobareu tota mena d'informació), les xarxes socials: <http://www.facebook.com/galgos112>, <http://www.twitter.com/galgos112> i <http://www.instagram.com/galgos112oficial> i amb la realització de festes i activitats promocionals.

Per a qualsevol dubte o consulta sobre Galgos 112, podeu contactar amb nosaltres per correu electrònic a info@galgos112.com. Animeu-vos a adoptar!

Vols ser soci/a de Sterna? És gratis!

Si vols ser soci del Grup de Natura Sterna només ens has d'enviar un correu electrònic a l'adreça: grupnaturasterna@gmail.com amb aquestes dades:

Nom i cognoms

DNI

Adreça de correu electrònic

Telèfon mòbil

Telèfon fix

Aquestes dades personals no es facilitaran a tercers, excepte per obligació legal, i només es conservaran durant el temps necessari per a gestionar la relació que ens vincula.

Una vegada rebudes, t'enviarem un carnet de soci que podràs imprimir i retallar o portar al mòbil. Pel fet de ser soci, tindràs prioritat en les activitats del Grup, podràs col·laborar i presentar iniciatives i rebràs a la teva adreça de correu electrònic les revistes de Sterna.

Per fer coses hem de ser més socis padrins!

Si, a més, vols **ser soci padrí** i contribuir a les despeses del Grup, pots fer un **donatiu anual de l'import que ens diguis, amb un mínim de 25 €**, que se't carregarà al número de compte corrent que ens indiquis.

Si volguessis fer una **aportació puntual**, posa't en contacte amb nosaltres a grupnaturasterna@gmail.com

Si vols col·laborar en la revista, tens alguna idea interessant o algun suggeriment o proposta, fes-nos-ho saber. Envia un correu a: grupnaturasterna@gmail.com

Estigues informat del que fem i del que passa a la vall al web del Grup: <http://www.grupnaturasterna.org/> i a les xarxes socials:

<https://es-es.facebook.com/Grup-de-Natura-Sterna-164351910300211/>

Instagram [@grupnaturasterna](https://www.instagram.com/grupnaturasterna)

SOLUCIÓ A LA SOPA DE LLETRES I A L'ENDEVINALLA

E	I	A	R	F	E	F	U	L	E	X	T	A	R
G	R	I	L	U	F	A	D	A	I	A	R	E	U
R	U	O	V	S	I	L	I	M	J	O	I	D	A
I	R	L	E	T	A	B	A	R	A	C	S	E	P
R	A	V	R	A	L	R	N	I	T	S	E	I	R
O	C	E	O	M	I	F	E	R	E	O	T	X	A
N	R	A	S	E	B	I	T	T	I	B	C	E	N
Z	E	C	O	C	I	R	N	Y	U	A	E	J	O
O	T	I	A	L	O	E	A	U	R	F	S	E	V
I	A	S	E	N	I	R	E	N	A	U	N	E	A
C	N	E	C	R	F	N	C	D	C	R	I	O	B
D	R	E	T	R	L	E	D	A	R	A	S	U	L
E	I	U	I	E	N	C	I	A	G	E	G	A	S
R	N	Q	U	E	N	T	I	R	O	L	O	C	A

L'ESCARABAT

ESCRITS PREMIATS DEL III CONCURS DE RELATS CURTS

1r PREMI: Carlos Alvarez-Cros

UNA MIRADA, UN SOMRIURE I... LES ORENETES

Fa estona que les dones i els nens han marxat a buscar qualsevol cosa comestible i, ahir, els homes van sortir a caçar i encara no han tornat. La fetillera resta sola dins la cova. Suca un tros de pell suau a la infusió de farigola que té al costat del foc i s'encamina cap a l'entrada. Allà se sent un picar familiar, clop, clop, clop... El fa un home que, vestit amb pells d'animals, seu sobre un roc. Amb un os, pica una pedra de sílex que aguanta sobre la cuixa: clop, clop, clop... Quan sent la presència de la fetillera aixeca el cap i somriu. Ella no pot evitar que se li remogui alguna cosa dins seu. Aquesta mirada i aquest somriure la van captivar ja fa molt temps. Llavors era una joveneta de poques sangs lunars que havia quedat òrfena en morir la seva mare dies després del part. Va tenir la sort que una de les dones del clan li pogués fer de dida. Però va ser la seva àvia, l'anterior fetillera del clan, qui la va pujar. D'ella va aprendre tots els secrets de les cures i de les plantes remeieres.

Quan aquell jove foraster somrient va visitar el clan fent el seu viatge iniciàtic, va captivar a tothom. Embadalia nens i adults explicant històries a la vora del foc mentre dibuixava, al terra amb un bastó, animals increïblement realistes. I tenia una habilitat única per treballar amb les mans i fabricar eines i armes de pedra. A ella no li va costar gens convèncer-lo que aturés el viatge. Des de llavors que estan junts.

— Para un moment que et netejaré la ferida.

L'home s'atura. Ella s'agenolla i, amb el tros de pell humida, li neteja l'esvoranc de la cama que, fa quasi una lluna, li va fer un senglar acorralat. Malgrat els emplastres i les cures constants, la ferida, a poc a poc, va empitjorant. Massa fonda.

— No te la destapis, que no hi vagin les mosques.

Ell torna a somriure mentre l'acaricia amb una mà que sempre ha sigut delicadament aspra.

— Seu una estona amb mi.

Ella seu al seu costat i queden en silenci, contemplant la vall que s'estén als seus peus. S'adona que l'home segueix amb la mirada el vol ràpid i acrobàtic de les orenetes. Sempre l'han fascinat.

— Són boniques, eh?

— On deuen anar a l'hivern? M'agradaria poder-les seguir.

Ella, que el coneix més que a sí mateixa, gira el cap fent veure que mira una oreneta i evita que l'home vegi les llàgrimes que li entelen els ulls. Sap que, si hi arriba, no superarà el pròxim hivern. Ambdós ho saben. Han vist altres ferides fatals i arribar les orenetes més de quatre vegades els dits de les mans. Són els més vells del clan. Prova de consolar-se pensant que han tingut sort, una vida llarga i feliç. Però, com s'ho farà sense aquella mirada i aquell somriure? S'haurà de conformar amb els nets i... les orenetes.

ACCÈSSIT: Mireia Velasco Serrano

DIETARI D'UN DUC EN FASE PRELIMINAR: NOTES SOBRE LA GANA, LA FAMÍLIA I ALTRES ANOMALIES

Dia 0. Soc viu. Soc el sobirà de la foscor. Soc el terror del cel. Soc el rei... d'on sigui que estic, que no m'hi veig. Tinc gana. Concloc que aquesta és la meva funció principal. Menjar.
[Nota de l'autor: en un futur, el nostre protagonista serà això i més, ara, però us parla una patata amb ulls].

Dia 1. Els pares em porten el sopar. Li diuen rata. Jo li dic àpat digne d'un rei únic i irrepetible com jo.

Dia 2. Sento un soroll. Un altre ésser apareix. Confirmo que malauradament soc repetible. Error del sistema. He decidit que no el suporto. Decideixo ignorar-lo. No funciona: insisteix a existir.

Dia 7. El germà ha començat a emetre molts sons. He observat que els ocells que porten els pares per menjar no ho fan. Els ocells que no criden són menjats. El germà no és menjat. Hipòtesi: El soroll protegeix? No n'estic segur.

Dia 10. Em plantejo menjar-me el meu germà. Fracàs tècnic: no coordino les urpes. Fracàs moral: la mare em jutja.

Dia 14. Apareix una criatura blanca enorme. Obre la boca. El cap del meu germà desapareix dins. El silenci apareix. La mare intervé i el cap del germà torna. El germà afirma que ho tenia controlat. No és veritat. Quedem una mica espantats al fons del niu. Jo menys. Oficialment. Encara tinc germà.

Dia 20. He desenvolupat una nova activitat. Intimidar. Intimido un veí negre de coll llarg però no reacciona. De fet, no sembla impressionat. Sospito que potser no sap qui soc. Serà comestible?

Dia 30. Petit pas per mi, gran pas per l'espècie. Surto del niu. El vent és excessiu. La llum és excessiva. El món és excessiu. Detecto uns ulls brillants a la distància. Els sostinc la mirada però no fugen. Conclusió: només per avui, empat tàctic.

Dia 32. Plouen pedres. Cauen serps llargues del cel. Les intento agafar amb les urpes. No estan soles. Veig una criatura verda amb quatre potes molt MOLT llargues. No té urpes. Error evolutiu evident. Però m'agafa. REPETEIXO: M'AGAFA.

Foscor

El meu germà està enganxat a mi.

Llum

Més criatures de potes llargues. M'estiren les ales. Em mesuren. Ignoro amb quin sistema, espero que estigui avalat per un comitè ètic. Si no, presentaré queixa. El meu germà s'ha resignat a ser cruspit.

Foscor

Em desperto de nou al niu. Somni? No pas: tinc una cosa metàl·lica enganxada a l'urpa. No recordo haver-la demanat.

Dia 33. La mare nega els fets. Argumenta que la seva absència era casual. El germà i jo coincidim per primer cop: abandonament tàctic. No la jutjo, és coherent amb la naturalesa. Jo també abandonaria el germà. Ho considero encara.

Dia 40. He analitzat l'objecte metàl·lic. No és comestible. No es pot treure. Per tant, és important. Hipòtesi final: Soc un individu seleccionat per forces superiors amb criteris opacs però probablement encertats.

Obro les ales. El món és complicat. Però jo soc el terror del cel (en fase preliminar) i tinc gana.

1r PREMI INFANTIL: Enric Vergés Bruguera (15 anys).

LA MISTERIOSA RUTA PER LA VALL DEL RIDAURA

Seguint amb la nostra tradició, ara fa quatre dies hauríem d'haver anat a la ruta de la Vall de Ridaura, però, com és costum en aquesta època de l'any, els meus pares s'han posat malalts. I no us ho perdeu; les meves amigues també!

No m'ho podia creure. Amb les coses que em falten per explorar! Hi podria haver anat sola, i tindrieu tota la raó, però no és el mateix, i seria una mica avorrit, no? Però malgrat tots aquests problemes, no m'he rendit i he esperat que es recuperin les meves amigues per poder-hi anar. Una setmana més tard, la Diana, la Laia i la Sofia em truquen per dir-me que ja es troben bé i acordem dia per anar a la Vall. Jo no puc aguantar més i els dic que si els va bé demà mateix a les set del matí ens reunirem a casa meva amb les bicicletes per fer camí cap a la ruta, cosa que a totes els sembla fantàstic.

Després de dormir tretze hores m'aixeco i obro la finestra. Està caient la tempesta del segle! No m'ho puc creure. No pot ser veritat. Caic de genolls a terra, quantes coses més em passaran?! Truco a les amigues, i sorprenentment em diuen que no passa res; que ens posarem para-vents.

Agafem els paraigües i en Marc (el pare de la Sofia) ens porta cap a la ruta. Per això hi ha les amigues!

Em preparo en menys de deu minuts –cosa ben rara en mi–, i cinc minuts més tard, la Laia, la Diana, la Sofia i en Marc ja són a la porta de casa esperant-me. Pujo al cotxe i anem cap a la Vall del Ridaura.

Un cop a la Vall la pluja ja s'ha relaxat i només cauen unes gotes fines, però constants. Baixem totes del cotxe i ens endinsem a pas decidit pel camí. Avui, com és evident, no hi ha ni una sola criatura que es mogui per la ruta a part d'algun caragol que ha sortit abans de temps i un parell d'ocells gaudint del fi plugim.

Com sempre, la primera construcció que ens trobem és el Molí del Xòrrrec. Aquesta vegada noto una forta atracció cap aquella estructura. Els esbarzers han crescut? No, estan igual que l'última vegada. Potser han restaurat el molí com el de can Carners? No, també està igual.

Potser allò que em crida tant l'atenció és que el molí està ben igual que l'any passat. Però quan dic exacte, vull dir exactament igual! La mateixa posició de les aspes, els mateixos esbarzers, les esquerdes no s'han fet més grosses i tampoc no hi ha gaires fulles. Tot, com l'última vegada que el vaig anar a veure.

Les meves amigues em pregunten si em trobo bé mentre miro el molí embadalida i els responc que sí, i que he d'anar a fer les meves necessitats... M'acosto al molí i entro dins.

Em desperto al meu llit. Per què? No ho sé. No sé si ho sabré mai, però tinc moltes ganes d'anar a la Vall del Ridaura un altre cop.

UNA DE TALENT

...de Xavier Salvador Costa

Morralet (*Sepioida affinis*)

Tot i que entre els cefalòpodes, els més coneguts són el pop, el calamar i la sèpia, aquests noms engloben tot un conjunt d'espècies. Tot i així, hi ha un grup que és més desconegut encara, tot i que és possible que molts els hàgiu comprat com morralla o inclús camuflats entre els "xipirons". Aquests són els morralets (família Sepiolidae). Aquests petits cefalòpodes, que molta gent confon amb juvenils de sèpia, viuen als fons sorrencs des de pocs centímetres de profunditat fins a més de 400 metres. Només estan actius de nit, caçant petits crustacis i peixos ja sigui sobre el fons o a mitja aigua, agafant aquesta característica postura en creu per amenaçar. Però el més sorprenent és la seva espectacular coloració, que fa les delícies de qualsevol fotògraf submarí que sàpiga valorar com són d'entretingudes les sortides nocturnes en els nostres sorrells. A diferència de la fotografia terrestre, per a la fotografia subaquàtica en molts casos és imprescindible l'ús de flaixos per a recuperar el color, i encara més de nit, on un focus no seria prou potent per a il·luminar i immortalitzar el moviment del morralet.

Foto feta amb una Nikon D500 amb un objectiu 85 mm macro, obertura f22 (per tenir bona profunditat de camp), velocitat de 1/200 i ISO 320.

Instagram: [@mediterranean_species](https://www.instagram.com/mediterranean_species)